

A

348

—

—

v

.

—

—

az Aesopus eleteröl, erkölts-
röl... valo historia,
kit Laskay Janos... Magyar
nie love fordított.

Debrecemen, anno 1592

Kvár, Egyc temi lta 975 trám
Unicum

ERD. MUZ-EGYL.

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

I. Hung. 21 szám.

621

626

975

AZ AESOPVS

eleterôl, erkôltserôl,

MINDEN Fô DOLGAIROL
es halalarol valo historia,

KIT LASKAY IANOS AZ
Debreceni Mester, Görôghôl es Deakbol
Magyar nielure fordittot.

DEBRECENBEN,

Anno 1592.

Anna Giste Vizakna
idővel közzé

Az ki rosz tud mondani jót
mondani rosz jót rosz
Hi ha und jott ich das
Gefahren erproben, **NOB**
Liffen und jott ich die
Noye dasu müssen
Erhalt das kelins
Liss joga bin gemacht
Gemein

**DANIELI
HABETI**

AZ ÆSOPVS ELETE
ról, erköltseröl.

AZ Æsopust, ki az bölcz
bebedeknek fő gondoló-
ia volt és india, találjuk,
hogy született az öreg-
bik Phrygianak Mori-
um nevű varasában. Iol-

lehet nagy lokan Racz nemzetnek mon-
gyak, es hogy született Mesembriában.
Nemelliek peniglen Samus Szigetbelinek
mongiak. De ez mindeneknél bizony do-
log, hogy az Aesopus elt es bolgata volt
egy Samusbeli Xantusnak az időben, mi-
koron Lydiat birra Chroesus Kiraly Melli
időbe sok egyéb bölcz emberre is elteenek,
kik között főkeppen het bölcznek olual-
suk nevet, kiknek hirek az utannis az em-
berek között, meg maradt. Ezkorban az
io elmes embereknek böltsesegöket meg
bölcsülöttek, nem annira az ekesen bolasbol
es az hoßu prædikatiobol, mint lot inkább
ez ő bebedeknek hathato voltabol, melli-

ből az emberek az ő meg iubbulásokra
hasznos tanuságot vehetnének. Vgyan ezen
dolog ki tetszik, az het bölcz embereknek
sáuokból es mondasokból, kikkel tulaidon
keppen eltenek, mint az Solon bölcznek
sokot beszede volt, hogy az embernek az
ő életének vtolsó vegere kellene tekinteni,
Az Bias Philosophus peniglen latuan az
embereknek gonosságot,giakorlatossá-
gal csak erről panaszkodot, hogy ez vila-
gon az gonosok többen elhetnek hog nem
mint az iamborok. Az Thales bölcz pe-
niglen ezt mondotta, hogy ha kart akaró
vallani, feleli auagy legy kezes mas ember-
ert. De az Pittacus bölcz az mertekietef-
seget minekünk aianluan,giakran ez beše-
deket sokta mondani. Hallad, igen sen ne
hiiaz.

Auagy az mint nemelliek magiarázzak,
ezt attá tanatsul, hogy az időnek mi voltat
mind ket fele meg tekintsük es vgy tsele-
ködgyünk valamit. Periander peniglen az
haragnak meg tartoztatásara intette az em-
bereket, es hogy sörghalmatos igiekőzzettel
es munkaual minden dologhoz hozza fer-
hetünk. De az Lacedæmon varasbelieknek
az Chi-

az Chilo bölcz csak ezt mondotta, hogy
minden ember önnön magát meg ismerne,
es vgy iteine mast, Az Cleobulus peniglen
ezt értötte, hogy az meretekletőség min-
den ioságoknak kut feie. Es ez fele róuid
ertelmes beszede az reghi emberek annira
meg bölcsültek, hogy meg az Templomok-
bannis mindenüt fel irattak, vgy mint nem
embereknek hanem Istennek beszedit. De
mostan vegiük elő az Aesopus Historiáiát.
Ötet azért Herodotus az ő masodik köni-
neben neuezi Samus sigeibeli Iadmonnak
solgáianak, mely fő emberrel vgyan ak-
koron egy Rhodope neuó solgalois lakot.
Ezt peniglen Herodotus illien keppen bi-
zon ittia meg monduan. Mikoron az A-
pollo Templomabol illien szózat adatot volt:
na ki, hogy az Aesopust meg kellene bün-
tetni, egy ember sem talalatek egyeb ki ő-
tet meg büntethetne hanem csak egy Sa-
musbeli Polgar, kit az ő sör Áttianak ne-
ueról, Iadmonnak hinak vala. Ebből azért
meg tetszik hogy mind az Áttianak s. mind
az fíanak solgáia volt az Aesopus, kinek E-
leterói es erköltseről miért hogy akarok
solani, az mint az reghi irásokból ő felöte

ert hetek, summa berint ez közönseges er-
telemben vagyok enis, hogy Samus híget-
ben Aesopus penzen vót szolgálta volt az
Xantus Philosophusnak, ki annak vtanna
Aesopust vgyan akarattia ellen io szabadossa
tötte, miuel hogy az Samusbeliek csak rea-
úuóltnek volt az o szolgálattiaert. Minek
okaert ez segeni Aesopus szolgálta volt es i-
gen rut termerű, vndok es fekete színű hon-
net az Görögök ötet Aesopusnak neuez-
nek, azért hogy olli fekete orczulatu volt
mint egy Szeretsen. Touabba es feie teteie
hegies volt, az niaka csak egy kitsinke, az
ziaka le pittiet, ő maga peniglen olli tör-
pe es rut volt hogy ember nalanal soha ru-
tab nem lehetet. De visontag soha senki-
nek iob elmeie es elesb itileti nem lehetet
minden dolog felől mint Aesopusnak volt.
Azert az ő illi goromba teste olli czuda-
latos elmenek hailoka volt. mineműt igen
ritkan találhatunk, es ebből cz emberek
esekben vegyek, hogy nem csak az kik fő-
dolgoknak allapattiaabol hellien akar mi-
nekis mi voltat meg bőtsülni iollehet gia-
korlatossagal igaz ez, hog az elmenek ekef-
sege az testnek seplegeből es formaiabol
vgian

vgian ki tetzik, visontag peniglen az rut
testnek allapabol sok fele gonos erkölcsnek
ielet esünkben vehettiük, mikeppen az
bölcs Homerus is így előnkben veri az
ő masodik öniueben az hituan Therstest,
hogy az ő rut abrazattabol elmeienek is
ala valo voltat meg erthessük, holot illien
keppen bol az Poeta.

Az Therstes, vgymond, sokat czarfog
vala, es az ő bebedi mind kereftül esnek
vala, Mikoron az feiedelmek ellen giala-
zatot bolana. Hogy rseftsapafanal az Görö-
göknek magat kellettne. Ez az töb vitezek
nel mind rutab vala valamennien Troiat
meg szállottak vala, Az seme el periet vala,
az eggik laba fanta.

Az hata ki görbet vala, Az mellie penig
csak kitsin vala, Az feie teteie czutlos vala
es kopás vala.

Illien keppen iria meg az hituan Ther-
stest ki az feiedelmek ellen csak dörgölő-
dik vala.

De visontak vgian ezen Homerus az
Görög feiedelmeket ezerris ditseri, hogy
Kiraly abrazattal ekefek voltak, es sepe ter-
metők volt, De mind az által ez nem sük-

seg keppan követkőzik hogy minden fő embernek: ſep teste es ortzaia allasa legyen, Mert sok fele hires neues embereket oluafunk, kiknek ekes abrzattiok nem volt, mint regen egy Görőgh feiedelőm, Philopoemen neuo igen ala valo formaio volt, ki mikor egy fő embőrnél meg ſallot volna, az gazda felesége ezt gondoluan, hogy ő az vendeg vrnak csak ſolgaia volna, kere őtet hogy segitſeggel lenne ű mellete az etelnek es egyeb ſukſeges dolgoknak el keſtifeben, Az feiedelem ſolgalattiat igere az gazda abſonnak, es azontul egy feibet ragaduan fat kezde hafogatni az ſenre, melli dolgot az ſallas fogado gazda latuan, felette igen meg haborodek es magat meg ſegienle, hogy az Vr neki fat vāghna. De az feiedelem őtet batorita, hogy abban ſemmi vetek nem volna, azt monduan, hogy az ő ortzaianak rut voltaert egeſt teſtet akarta volna ez munkauat meg büntetni es faraf-tani.

Hafonlatoskeppen az Socrates böltsis nem igen ſep formaio volt, de igen tudos es fő volt minden Philoſophusok közöt. Ezen dologrol az bölcz Homerus az ő maſodik

odik irafanak negiedik kőniueben illien modon ſol.

*Az Iſten, vgy mond, egy embernek nem ad mindent,
Hogy ſepſegers eſeſegeis legyen.
Auagy ekeſen es mindenkoron böltsen ſolhaſſon,
Mert nemelli embernek ſep abrzattia niuczen.
De az Iſten az ſepſegert ekes ſolaſt ad neki,
Es mind az egeſt tanats erre veti ſemeit.
Mikoron nagy ſep rendel fő dolgokrol beſel,
Es mind aziegeſt köſſegnek dolgot tanatſanal biria,
Es őtet minden vgy nezi es böczöli mint egy ſel Iſtent,
Viſont az kinek ſep ortzulattia vagyon.
Ez ſepſegeuel mint egy Angial diſekődik,
De az ekeſſen valo ſolasban ritkan lehet elömeneti.*

Diodorus Siculus tizenharmadik kőniueben iria, hogy Agrigentianaban volt egy rut teſte allasu ember Gellias neuen, ki felelőt azt velhetted volna hogy ſemmire kelőt volt volna. De mind az által ieles elmeie es minden fele iolagnak követefeben diſiretes volt dolga.

Vgyan ezent feiezhettiük az Aefopus historiaiarais. Az Gellias peniglen hogy ha eleitől fogua illien volte, auagy őregh koraban Iſten őtet tőtte ekeſen ſoloua, erőt az ki mint akaria ambator ollian ertelemben legyen, kiről en tőbben nem akarok

rok bolani es irnia, de ezt vessem elo mi-
keppen Samus bigetben iutor Aetopus, es
minemü czeleködötuel es bebediuel megh
bolga leuen io hirt neuet kezdet viseini,
az vtan peniglen mimodó szabadlagot niert
maganak, es az Samos bigetbeli emberek-
nek io akarattok által, az bolgay allapabol
nagy diszeretet niert.

Történek egiser hogy Aesopus több rab-
okkal egietemben es bolgakkal küldetnek
az Ephesus Varasbeli Sokadalomban. Es
mikor az terehel oboznanak az több bol-
gak, meny kik közzülök el viherne, Aesopu
kere őket hogy megh tekintuen az ő
erőtlenseget es miért hogy megh vy bolga
volna ő rea olli terhet adnanak az kit el
b rhatna. Az több bolgak rea tekintuen bi-
uókben vgyan megh esenek raita, es rea sa-
baditak, hogy az mit legh könnyeben vel-
ne, azt venne fel.

Akkoron Aesopus az terhet mind el ne-
zele es kezeuel megh emelgete. s. m. helt la-
ta hogy az haz közepet egy nagy kenieres
malha volna, kit ket embernek kellene hor-
dozni, azt ő maganak valastra es az több bol-
gak örömeft neki engedek, s. megh igen
katza-

katzagak, hogy ez bolond az legh nehe-
zebbik terhet maganak valastra. hollot
annak elötte az könnyebbiket keresi vala,
es illienkeppen az vtra eredenek.

Immar fel napot mentenek vala es mind-
niaianle üluen Aesopussal az kenieret ren-
del obozattatak, es ezkeppen az malhanak
eggik rebe megh üressole. Annak okaert Ae-
sopus immar könnyebben iarhat vala. Mas
nap ismetlen az maradekiat minden fele e-
telnek vele el költetuen, az ő malhaia megh
üresedek, es üresen az több bolgak elöt me-
se földön könnyen megien vala. kiből meg-
ertek az bolgak hogy ötet meltatlan neue-
tek megh, es hogy iöuendő könnyeslegnek
okaert Aesopus előber esesen akarta volna
fel venni az nehezeb terhet, honnet pel-
da bebedbe költ az Aesopus terhe, melli-
sonn azok értettetnek az kik esessen ma-
gokat megh tudgiak menteni valami erős
munkatol es nehez terehtől. De minek
vtanna az Sokadalom el mult volna, es az
kalmaz egyéb marhaia el atta volna, ma-
rada nala ket gyermek, kiket Ephesusban
el nem adhatot vala. Ezeknek az eggik
io enekes vala, az másik peniglen ekesen
bolo,

Sol kikkel egyetemben az Aesopostis a-
karia vala el adni. Annak okaert az kal-
mar Samus figetben által mene es ott az
Varas piatzan az gyermekeket fel öltöz-
tetuen, az ő tudomaniok serint meg allata.
Aesopust peniglen ő közikben helheštete,
melli allasnak modgiat sokan nem iauallak,
de az kalmar ezt azert tselekőde, hogy az
rut Aesopus kőztők leuen az gyermekek
sebbeknek lattzananak, iollehet őnnön
m gokbannis elegh ekelek valanak.

Ezenközben iutanak oda sok ot valok, es
ezek vtan egy hires neues Xantus neuő fő
ember ki vtan egy nehani tanituaniok iar-
nak vala. Ez meg tekintuen az gyerme-
keknek sepséget közel iarula, es az enekes
gyermeket kezde kerdezni mit tudna: Fe-
lele az gyermek es monda neki, hogy min-
dent tudna valamit kiuanna, melli šonn az
Aesopus nagy hahotat ūte. Az vtan Xan-
tus masikatis kerde mit tudna, ki vgyan
azont felele, melli en Aesopus anniual in-
kab neuete. Az Xantus tanituani ezt tšu-
daluán küldenek hozzáia hogy meg kerde-
nek mi okarrt hahotalna Aesopns, kiknek
ő semmit nem felele, de sőt inkább šidalom-
mal

mal hatra küldé, varšian, hogy az Xantus
őnnön maga ő tőle kerdene meg ez neue-
tesnek okat. Mikoron azert Xantus akar-
na meg venni az gyermekeket es felette
nagy aron tartanak vgy mint az eggy cet
harmintz forinton, az masikot huson n m
akara meg venni illi nagy aron, annako-
kaert őket el hagia, es őnnet el indula.

De az ő tanituany őtet kerek hogy addig
el ne menne, hanem amaz rut inastis ker-
dene meg. Xantus azert őtet csak neue-
tesnek okaert akara meg kerdeni, es hogy
tanituany keresenek engedne. Kerde azert
Aesopust, hogy miczoda mesterseget tud-
na. Felele neki hogy ő semmit nem tudna,
es mikoron Xanthus inkább kerdezne es fe-
leletinek okat akarna meg erteni monda.
En azert semmit nem tudok, mi el hogy
az en tarsaim azt mondak hogy ők mindent
tudnak, es ennekem semmit az tudomani-
ban nem hagianak.

Akkoron ešekben veuek az Xanthus
tanituany hogy Aesopus az előt azon ne-
uetet volna, Xantus peniglen győniörkőd-
uen az Aesopusnak feleleleiben, monda. No,
ha meg veslek, iambor lese : Felele Aeso-
pus,

pus, Ha meg nem vesis, az lesek. Monda Xanthus. Nem akarbe el szokni tolem? Felele Aesopus: Hol lattal, vgymond, olli madarat, ki ha valamikeppen ki saladhat az kalitkabol, vra hireuel menneel?

Ezt haluan Xanthus igen iaualla az o elmeiet, es felelesben valo gyorsasagat, de azt monda hogy olli rut volna hogy kiuel ember egy hazban lenni nem kiuanna. It Aesopus egy keuese meg haboroduan monda, Bolcz ember leuen elmemet tekints meg. Mert mikor io bort ihatol nem gondolb vele ha kiuol rut hordobol vesikis. Xanthus ezt haluan, es Aesopusnak nem trefa beseden de bolczesegen czodalkozuan o. tet akara meg venni, es kerde minadnak, miuel hogy o azt kedueine. Monda az kalmar neki: Metzes ez rof emberrel ha meg vesedis, lot inkab ved meg akarmellik gyermeket, en ezt szeresol rea adom. De az Xanthus vgyan az felele hogy o Aesopust keduelne (-azert kere hogy meg mondana neki az arrat, mint akarna neki adni. Monda az kalmar, no nem bolok tobbet, ha el vegezted magadban hogy meg vegyed, adgy

adgy erette 40. Sestertiust, ki Magyar penzt, saz penzt teben.

Xanthus azért az Aesopus arrat le teuen, monda hogy vtanna ione, es mikoron o vele haza iutor volna tuduan az o felesegenek gonos erkoltset, akara elol venni az o feddeset illi modon, hogy ez rut Aesopust azontul eleybe ne vinne. Ennekokaert felesegenek hizelkeduen kezde ielentgetni hogy immaron o meg votte volna az o keresere azt az solgat, kiuelkedue berint tudna solgalratni. Felele az felesege. lol totted Vram hog en keduemert koltsegodeg nem fantad, de kerlek tegedet, mond meg min vetted. Felele neki, nem igen nagy arron, Monda az felesege, hat miért nem hozatod elo? Monda az Xanthus. Mert meg az vtanaki mi voltaert hogy az por meg este, es az nap meg egette, vgyan feketenek latzik, de ha kiuanod hyak elo ottan oter. De az absoni veluen hogy oter csak beseddel tartana, az Vrais az Aesopus rutlagat fedezgetne, monda. Metzettel ez rut allattal, bizony czud. volna ha solgaknak tartasaual valamiben ennekem akarnal kedueskedni, Felele Xanthus monduan: Gazdassoni az mi en-

mi ennekem tetszik melto hogy tenekedis
tessek ha io assoniallat akaró lenni.

Ezenközben Aesopus közelb járul n
meg alla, kire hogy semet vete az Assony
nagy haraggal tölle el forduluan az vrara
kezde fel semmel nezni, es monda. Abbol
mutatod meg hogy engemet giúlóls es re-
gen meg vtaltal. Mert soha nem hisem hog
emberek közöt es emberi formaban ennel
rutaballat ez vilagon lehessen. Monda Xan-
thus. No most te czatfogo iambor mit hal-
gatz, es valami ekes befeddel miért nem
kerleled meg assoniodat? Akkoron Aeso-
pus egy keueset halgatuan egy Görög ver-
fel felele, kinek summaia ebben volt foglal-
tatua, Hogy ez vilagon harom vesedelmes
dolog vagyon, Tüz, viz es assony ember.
Melli feleletöt halluan az Assonia ket an-
niual inkab kezde haragunni, söt meg az
Xanthusis vgy tetczek hogy meg haboro-
dot volna raita.

Annakokaert hogy ne lattatnek boósfag-
bol solani, Aesopus igy kezde feleletit meg
feiteni, hogy az gonoz assony allatokrul
kellene erteni azt az ó mondasat, melli ma-
giarazatot megis bizonit Euripides irasa-
bol ki

bol ki égyüt illienkeppen sol.

*Nagy sebessege vagyon az melli Tengernek,
Es nagy sok ember ves el az habok miat.
Minden ember fel sebes tüz langhiatul,
Minden ember fel es az segenségtöl,
Es az föld rakua sok artalmassaggal
De semmi ninczen ez földön artalmasb.*

Mind gonoz Assony.

Touabba, vgy mond, Assoniom maga-
dat fel ne fuyad, de söt inkab seled erkölt-
södde, mutasd meg, hogi az io es diczeretes
assonyalatok között te is eggik vagy. Mellé
bebedet haluan segienletben magat meg
tartotata es rea nezuen kezde mondani,
hogy bebedeböl io elmeiet es okoslagat e-
seben venne, s-annak okaert ez vitan má
voltaban meg bőtsülne.

Es illienkeppen Samus sigetben solgala
Aesopus az Xanthust nagy hiuseggel az ó
paranczolatnak engeduen, es izengetese-
ben el járuan, vegezetre ó neki szakatsais es
safara leuen, hogy egyedöl minden io sol-
gakuak tisteket, el visselne.

Történek peniglen egykor, hogy Xan-
thus ki menne soralni az Varasbol paréi
venni, es paranczola Aesopusnak hogy ötet
kőuetne, es mikoron az Kertéb latta volna
B hogy

hogy Philusophus ruhában volna, nag' erőf-
sen kezdé őtet kérni, hogy az ő kérdését,
kiről regulta fogva kételkedet volna, feite-
ne meg. Az kérdés pediglen ez vala, mi
volna az oka hogy az mellifűvek az föld-
ből önnön magok kezdenének ki iőni, ha-
marlaggal nag'igia nevekődnének, az mel-
lieket pediglen vagy vetnének vagy
plantálnak, giakorta ki sem kelhetnének,
giakorta pediglen mihelt ki kelnenek a-
zontul meg hiruadnanak, vagy pediglen
tellesseggel fel nem nevelkedhetnének.
Xanthus ez kérdést mikoron tellesseggel
meg nem feihetne, csak ezt felele rea. hog'
Isten így akarja. Mellie feleleten Aesopus
erőssen nevette vgy annira hogy Xanthus
esében vette hogy ő raita nevetne, mellien
fel habaroduan monda, mit nevez te hic-
uan ember? De Aesopus őtet fel fele solit-
uam monda, az te mesteredet nevetem, aki-
től illien feleletet tanultal. Mert ki nem
tudna ezt, hogy mindenek ez egész vila-
gon Isten által lesnek, de fűkseg hogy min-
den dolognak közels valokait az bölcsé-
seg? meg jelentsek az embereknek. Mostan
azert solis elő engemet, hoga az kertés ker-
deset

deset feitseni meg es tegedet ne itilien va-
lami tudatlan embernek. Xanthus tekint-
uen az kérdésre móda. Ha ez te kérdésed-
nek nituabban valo okat kiuannad meger-
teni, kérd meg ez en solgamtul, mert en
magam egyéb fő dolgokrul valo gondola-
timnak miatta. illien aprolekbán feiemet
nem törhetem. Monda az kertés, Oh Vr
Isten ha ezis deakol tud, hat en az en ele-
tőmnek rendiben mit tanultam? De hallad
mit felels az en kérdésemre, hogy kétségő-
met ez dologból ki vegien? Felele Aesopus:
Soha nem lattad hibem hogy az mostoha
ania olly solgalmatossaggal tarrana az ő mo-
stahait mint az edes annia tulaidon magza-
tit. Bizoni dolog pediglen hog' az föld vgy
mint edes annia az ő raita termet fűvek-
nek, az plantaltaknak pediglen vgy mint
mostohaia. Minek okaert az ő főveit ania
modon föl nevely, az többii pediglen csak
lassan lassan taplallia, sőt inkább az plantak-
nak neduessegetis adgya az önnön saját fű-
veinek. Akkor monda az Kertés, Bizonia-
ra nagy kétségből veued ki leikemet, es
annak okaert hogy hala ado voltamat meg
ismeried, valameni partet akaró ez vtan in-
net vinni, arra rea szabaditlak. Ire

Io immaron e n nem akarom befedemet,
azzal niuitani, azmit nem eliek befelnek
az Aesopus lentseieról, ferdeieról, es mint
iart az diño labbal, auagy mikeppen tre-
falt az vendegekkel. Mert ez felet az em-
ber sokat gondolhatna hogy ha helie volna,
de ez illien irasnak rendiben, nem csak az
kell meg tekinteny, mi lehetet auagy mi
nem törtenehetót, de sőt inkább mi eshetik
helien, esmiből lehet az oluasoknak auagy
az halgatoknak bizonyos hasnók, Mostan
azert csak ket dolgarol emleközöm, elő-
ször mikeppen szerzete haza az Aßoniát a
ki az Vratul el futot volt, kiról bol Paufa-
nias az Boetianak meg irasaban. Masodszor
peniglen meg ielentem mint iart az tehen
nielunek veteleben, melliről ir Plutarchus
az het bölcz embereknek lakodalmarol ire
kóniben, holot az Bias bölcznek illien cze-
lekódetit emleiti.

Azert az Xanthus felesége fő rendbeli
aßony vala, es ki nagy kazdag leuen az ő
Vrat hozza fogatta vala, melliekben ma-
gat el hiuen Simon biro modgiara, az V-
ratnak többet paranczolt hogy nem mint az
Vra ő neki. Ez mellet giakorta vakmerő-
keppen

keppen sok dolgaban czelekődöt, frissen
költöt, ezifrazta magat, azontul meg hara-
gut es feddözöt, vegezetre azzalis Vrat
feniegete haragiaban hogy ő tőle el valnek,
Egikor peniglen Xanthus sok bossu te-
telet nem senuedhetuen, aßoniunkat al-
kolmason elő veue, gondoluan hogy dor-
galasual a kemeni erköltsből ki vehetne,
de a mit hasnara gondolt vala lenni, vgyan
azon karara esek. Mert az feleséget meg
dorgaluan, a miuel kisebb dologban az Vrat
feniegeti vala, akkoron vgyan azonban el-
iara es az Vratul el futu, Xanthus peniglen
iollehet tudgya vala ez aßoniallatnak go-
nos erköltsét, de mind az által őtet szereti
vala, azonközben sauatulis tart vala, főkep-
pen penig az iegy ruharul es felesegenek
kazdagagarol forgalmatos vala.

Mindennap azert alattomban felesége v-
tan küldöz vala, es sep sival haza inti vala,
De minek vtanna eseben vörte hogy sem-
mit ő azzal nem hasnalna, fölötte igen kez-
de ez dolgon bankodni es siueben habor-
gani, melli dolgot mikor eseben vót volna
Aesopus, kezde gondolkodni mimodon be-
rezhetne haza Aßonyat.

Kiben okot találván, kezdé az Vrat bat-
torítani, hogy semmit ne bankodnek, mert
ő azt meg tehetne, hogy az affonia önnön
maga haza iőne. Penzt vőn azért hozzája
es mēne à piatzra mindenit hirdetuen, hog
meniegzőre valot akarna berzeni, es ezért
feljára nem csak az egeš mešarvokat, de
meg egy nehani hazhoz beistere, vegez-
etre peniglen mēne az Affonyanak Attya
es Anyja hazához, tetetetuen, mint ha az ha-
zat es haz nepet nem ismerne, es ot kerdez
kedik vala ha volna el ado madarak, halok
es egieb effele. Aesopus peniglen nē csak
az haz nepe de mind az egeš varas imma-
ran ősméri vala, es miért hogy az haz nepe
tudgya vala hogy az ő gazdaiok affony lea-
nya vrinak solgaia volna, forgalmatoson
kezdek kerdezni mi okaert vasarlana illien
frissen. Aesopus az mint annak előtte ma-
gaban el vegezte vala ešessen felele, mond-
uan, hogy az Vra hazafult volna meg, mi-
uel hogy az elebbi felesége tőle el ment
volna es annak vtanna semmi modon haza
nem akart volna iőni. Mostan peniglen
vgymond, az Vram sok vendeget hiuator,
kiket az meniegzőben iol akar tartani, es
ezert

ezert hatta hogy mindent fel keressék, va-
lami ember keduenek kellemetős lehetne,
meg paranczoluan hogy az arrauat semmit
se gondolnek csak gyorsan találhatnek. Eš
haluan à solgalok egymas elöt el futamko-
danak, mit hallottak volna Aesopustul, hog
kissebik affonnioknak tuttara adnak, es
megaz bešedhez többet adanak, az mint
az czatfogo affonnepeknek termesetekhez
ez igen hozza illik. Annakokaert az af-
fony meg haraguan, es előbbi akarattiat el
valtoztatuan nagy gyorsasaggal megyen
Xanthushoz haza, ki ez dologban megh
semmit sem tud vala, de mind az által megis
ő vele kemenien morgodek az affony, es
hogy merget inkab ki vehetne, vegre mon-
da, hogy Isten azt nem adgya ő neki erni,
hogy ő elteben Xanthus mas feleséget hoz-
na, kiből Xanthus ešeben veuen az Aeso-
pus czelek ődetit, šep bešeddel felesége nek
haragyat le šallita es czendesite. Ez dolog
vtan nem sok nap mulua mikoron Xanthus
Vatforara egynehani bölcz embert hiuot
volna, küldé el Vasarlany Aesopus es ő ne-
ki meg hagyta hogy valami legh jobb ő ne-
ki azt venne megh. Aesopus ezen kapuan
B 4 hogy

Kben okot találván, kezdé az Vrat ba-
torítani, hogy semmit ne bankodnek, mert
ő azt meg tehetne, hogy az aßonia önnön
maga háza iőne. Penzt vőn azért hozzája
es mené a piatzra mindenit hirdetuen, hog
meniegzőre valót akarna berzeni, es ezért
feljára nem csak az egész meßarbaket, de
meg egy nehani házhoz beistere, vegez-
etre peniglen mené az Aßonyanak Anyja
es Anyja házhoz, tetetetuen, mint ha az há-
zat es ház nepe nem ismerne, es ott kerdez-
kedik vala ha volna elado madarak, halok
es egyéb effele. Aesopus peniglen nē csak
az ház nepe de mind az egész varas imma-
ran ősméri vala, es miért hogy az ház nepe
tudgya vala hogy az ő gazdaiok aßony lea-
nya vranak szolgálta volna, forgalmatoson
kezdek kerdezni mi okaert vásarlana illien
frissen. Aesopus az mint annak előtte ma-
gaban el vegezte vala eßessen felele, mond-
ván, hogy az Vra hazafut volna meg, mi-
uel hogy az elebbi felesége tőle elment
volna es annak vtanna semmi módon háza
nem akart volna iőni. Mostan peniglen
vgymond, az Vran sok vendéget hiuatoz,
kiket az meniegzőben jól akar tartani, es
ezért

ezért hatta hogy mindent fel keressék, va-
lami ember keduenek kellemetős lehetne,
meg paranczoluan hogy az arrauval semmit
se gondolnek csak gyorsan találhatnek. Eße
haluan a szolgálók egymás előtt el futamko-
danak, mit hallottak volna Aesopustul, hog
kisebbik aßonnioknak tuttara adnak, es
megaz bebedhez többet adanak, az mint
az czatlogo aßonnepeknek termébetekhez
ez igen hozzá illik. Annakokaert az aß-
ony meg haraguan, es előbbi akarattiat el-
változtatuan nagy gyorsasaggal megyen
Xanthushoz háza, ki ez dologban megh-
semmit sem tud vala, de mind az által megis-
ő vele kemenien morgodek az aßony, es
hogy merget inkább ki vehetne, vegre mon-
da, hogy Isten azt nem adgya ő neki erni,
hogy ő elteben Xanthus más feleséget hoz-
na, kiből Xanthus eßebeben veuen az Aeso-
pus czelek ődetit, s ep bebeddel feleségének
haragyat leballita es czendeßite. Ez dolog
vran nem sok nap múlva mikoron Xanthus
Vatforara egynehani bölcz embert hiuot
volna, küldé el Vafarlany Aesopusul es ő ne-
ki meg hagyta hogy valami legh iobb ő ne-
ki azt venne megh. Aesopus ezen kapuan
B 4 hogy

hogy az ő elmeienek eles gondolatit meg
jelenthetne, es meg mutatna, hogy az ő V-
ra nem igen értelmesen küldötte volna őtet
az vafarra, el mene es tehen nieluenel sem-
mit egiebet nem serze. Mikoron immar
Vatforara az vendegek el iöuen le ültének
volna, paranczola Xanthus hogy etelt fog-
nanak, gondoluan hogy minden frissen Ae-
sopus el kebitöt volna. Akkoron Aesopus
minden ket ket vendegnek egy egy süte
nieluet raka elcikben, es az bölcz emberek
az Vatforanak eleyt diczerek miuel hogy
az bölczelegnek ki magiarazo ez köze az
nielb volna.

Az vran peniglen Xanthus monda hogy
mas etket hoznanak, de Aesopus egyebet
nem hozna hanem soba föt nieluet. Ez lat-
uan Xanthus mast kere, ő peniglen leues
nieluet vin eiö es minden etek csak tehen
nielu vala.

Ezen Xanthus felette igen meg habo-
roduan, monda neki: Metzettel mind en-
ni sok nieluel? Ezt paranczoltan valae en-
teneked, auagy hogy azt vened meg en-
nekem az mi legh iobb volna? Melli fedde-
sen Aesopus meg nem rettenuen monda.

Nem

Nem banom Vram, hogy engemet vadols
enni tudos es bölcz embörök elöt, kiknek
tiletökre hagyom az en czelek ödetemnek
meg latafat ha el iartame auagy nem az te
paranzoltaduan. Mert mi lehet az nielu-
nel iob? melli által egyedül az mi elmenk-
nek io gondolatit meg ielöntettiük, melly
által valami io dolog vagon az emberi tar-
safag közöt minden löt es serzettöt. De
mi bukleg, vgy mond, enni sok fő ember
elöt sokat bolanom, auagy ki nem erti az
Hesiodusnak fő mondatat, ki meg az hal-
gato nielbnek is draga voltat nagy kintsnel
nagyobnak böczüllü, mikor ekkepen bol.

Nem lehet, vgy mond, semmi dragab do-
log az nielbnek meg tartostatafanal, ki mer
tekletössleg serint magat meg tudgya tar-
tostatni, es helyen viselni. Nem lön mit
tenni Xanthusnak, miért hogy az vende-
gek is az Aesopus süuanak mind engednek,
s annakokaert monda hog holnapis ő hozna
tartoznanak. Mert vgymond, nem csak
nieluel, hanem egyeb erekuelis akarnalak
benneteket tartani. Te peniglen kellemes
bölcz ember, menni es holnap Vatforara
mind az kefitted az mi leg hituamb es allab

B 5 valo

valo volna. Mas nap az vendegeket el iöue-
nek, Aelopus peniglen mint az elöt akko-
ronnis minden etket csak tehen nielből
kesite. Akkoron monda Xanthus. Rob hit-
uan ember, immaron legh hituanbnak ve-
lede az nielueket kiket tegnap mindennel
iobnak ditserő vala: Kinek Aelopus így fe-
lele: Vram, vgymond, meg bizonyhatom
hogy minden gonosság az ki az emberek
közöt lehen, vgy mint ember öldökles, arul-
tatas, erőszak, czalardság, es ezekhez hason-
latos gonosságok, az nielu által mennek
veghez miuel hogi előföris az gonoz gon-
dolatokra es czeleködetekre sokunk te-
kinteni, es az so bebed vtan követkőzik az
gonoz czeleködet. En penig semmi egyeb
ertelemen ez dolog felöl nem lehetök, ha-
nem mint sok időktül foguan valo pelda
bebed meg mutattya, holot az emberek így
soktanak bolni.

Houa indulal nielueddel: varas eppi-
teni es varas rontani. Effele dolgokon Xan-
thus igen haragsik, es miért hogi veli vala
hogi Aelopus ötet csak czufolni akarna es
iatzottatni, ő magaban fölörte igen boson-
kodek rea. Sött meg eggik az vendegeket
közzöl

közzöl monda, En azt velem hogi ez akar-
kiris gyorsan bolonda tehetne. Melli be-
beddel vele Aelopus hogi az Vrat csak ő
rea akarna ingerleni, mōda neki. En hisem
hogi az te dolgaidra semmi gondot nem
visels, es azért bolab en ream, hogi az gaz-
dat az bolgaul őfue vesitessed. Xanthus
peniglen ez alkolmatossagot latuan az ő
haragianak el fedezesere, ha Aelopust igen
verneis, monda neki, Miért hogi ez fő bölis
embert mas visgalonak mondod, ha te hol-
napolly embert nem talaals ki külömbé cze-
leködgyek, bizony le voniatlak az huskör-
mōdról. Mas napon Aelopus az eges varas-
son kezde berite berint fel s-ala iarni, hogi
talalna egy ügiő es nem tudakozo embert,
es ötet vihetni Vra eleibe. Lata azért egy
paraszt embert kinek ruhazattiais semmi io-
modon nem vala, el lusnia modon hogi eg-
gyüt le ült volna, kit ruhazattibol vele hogi
nem igen kerdesködő volna, sep bebeduel
nekie sola es az Vranak Vatsoraiara el hiua.
Az paraszt ember peniglen siuebē Istennek
halat ada raita, hogi költsenekül iol lak-
hatnek, azontul igere magat, es semmi nem
tudakozek felöle ki volna az ő Vra, hanem

kerde

kerde ha ezontúl el kellene menniek. Monda Aesopus mindiart menniünk el, es ez kérdésen inkább meg biza magat. Aesopus, es nagy örömmel lön raita, hogy az kit kereset volna arra rea találkozo, s-azert monda neki, Iűi vtannam, Immaron iuttanak az Vattoralo helire holot egy nehani veret egy vala, es az parast az mint faroson es poroson oda iöt vala, az eggikre leheueződek, kit Xanthus az Vattorara ala iöuen holot meg lata, kerde miczoda iöueueni eber volna. Felele Aesopus es monda, hogy az volna, az eber az ki tudakozni ne sokot volna, es kit paranczolt volt hogy ő hozza hiuna. Monda neki Xanthus, iob vagy on vgy mond, es az felesegenek meg suga hog okot talalt volna az Aesopus meg veresere, kire regulta fogua igieközöt, es hogy ő abban hiarna, csak az felesege engedne annak mit ő paranczolna. Fel sounal azert monda, Gazdaszony hoz vizet be es mosd meg ez vendeg labat. Az Assoni sem mit nem kesuen egy medentzeben vizet hozza es iaruluan az egihoz az kire feküt vala az parast ember, monda neki hogy hadna

hadna meg mosni az labat, Xanthus peniglen veli vala hog az parast ember ezt nem engedne es az gazdaszonyak munkaiat ebben fel nem venne. De monda az parast ember. Bizony hogy az solgaloknak kellene ezt hadnod, de miért hogy szabad az gazda s-gazda assoni hazanal, en ellened nem törekedem. Es labait ki niuituan monda. Először Assoniom, old le az boczkort es vgy mosd meg. Ez meg leuen minek vtanna iol laktanak volna, kere egy io öreg pohart elő Xanthus, es azt io borral meg töltuen ada parast ember kezében, gondolan hogy tistesseget ertuen először az Gazdat kiualna, es ebből lehetne modgya s-alkolmatossaga az Aesopus meg veresere. De az parast ember ionak gondoluan azt lenni az mit az gazda paranczolna, egiser s mind meg iua, es az üres pohart ada Xanthusnak latra. De megis Xanthus Aesopusra valo sándekekaban olliat igieközik vala czeleködni az kit az vendeg meg kerdene, es annakokaert mikor latta volna hogy az eggik etekből nagy mohon ennek az vendeg, monda hogy az az etek sotalan volna, es elő hiuatuan az sákatot vgyan or az assonal

talnal egy iftranggal iol meg veretté az holot
veli vala bizonnial, hogy az paraszt ember
oltalmazni akarna az szakatlor, de ő semmit
nem űol vala ezenközbe, miuel hogy ő ne
ki semmi gondgyanak veli vala hogy nem
kellene lenni arra, az mit az gazda űolgaian
czelekődnek, Vegezetre mikor belest hoz-
tanak volna elő, es nagy mohon ennek az
paraszt ember benne, mint hogy ő neki az
felelege otthon az fele czemeget nem gyak-
ran űüttör, ezt Xanthus eűeben veuen, elő
hiuata az űüttör, es igen meg pirongatta,
hogy minden etket es az belest izerlen hoz-
na elő, vgy mint az kiben sem mez sem egeb
fele űű űerzam elegseggel nem volna. De az
űüttő magat ebben mentuen monda. Meltan
haraghatnal Vram ream ha ez beles vagy
űűletlen auagy meg egett volna, de hogy e-
leg űerzam ninczen benne, az nem en bű-
nöm hanem aűűonyome, mert valamit en-
nekem elő adot en azt mind bele űerzet-
tem Akkor monda Xanthus, Im errem az
mint mondod hogy az en felelegem vetke,
de Isten bizonsagom vgy meg verem eret-
te, mint egy rab űolgalomat, Es azontul
monda felelegenek, hogy azontul vgyan

ott

ott vetne le ruhajat. Mert remenli vala hog
immar ő az ő kiuanűaganak ellene allana az
paraszt ember, es nem engedne hogy illien
bobbulaggal illetetnek az Gazdaűűony, de
űőt inkább az Gazdanak haragiat kezeuel le-
űűendefitene. De az vendeg monda maga-
ban. Azt mongyak, vgy mond, az en űom-
űedim, hogy az melly tűz őket nem egeti
annak beket hadnak meg sem olttiak. Azert
enis nem egielitem magamat az gazda dol-
gaban. Es ezenközben Xanthust kezen
foguan monda, Kerlek ha tettik egy ke-
uelle varakozzal had hozzam ide az en fe-
lelegemetis, hogy mind az kettőt egymas
vtan verheűsük. Xanthus iollehet igen
bannia vala hogy olly igen egy űgiő es go-
romba volna az paraszt ember, ki semmit
meg nem kerdene, semmiről sem tudakoz-
nek hagi ebből az Aesopust meg verhetne?
de mind az által, vegre ő magais el fakada
raita neuetue, es meg valla hogy olli ember-
re talait Aesopus ki semmiről nem akarna
tudakozni.

Es vtan egy keues nap el muluan valami
dolga vala Xanthusnak az piatzon, es azert
küldte el Aesopust hogy meg latnaia, ha űo-
kan

M

kan volnanak az piatzon, ötet penigleny.
taban elől talala az fő biro, es kerde houa
menne, kinek felelven Aesopus monda hog
ő nem tudna akkoron houa menne. Az
Biro peniglen gondoluan hogy ötet csak
meg czufolna, paranczola az poróbloknak
hogy ötet vinnek az varas tömlőczeben.
Akkor felele Aesopus s. monda. Velede hog
hazunkbol ki idően en tuttam volna hogy
az tömlőtzen kellene mennem? Az fő Bi-
ro giőniörködüen az ő feleleleben el eres-
tete, es illienkeppen bekeuel iuta az piatz-
hoz, holot fantalan sokafagot lata, es azok
közöt egy embert az ki az adossagert az
masikot igen hartzollia vala hogy az ados-
sagot meg nem fizetne. Az ados hannia veti
vala az ő segenseget, mind az által igeri
vala, hogy felenek vala honnet seret tenne,
kinek az masik felele, sep dolog bizoni hog
csak feleuel vnólaß, De am bator csak fe-
let add meg, az többiuel ne legy ados, mert
iob felet meg vennünk, adossagonknak,
hogy nem mint egeßlen el vestenők, Aeso-
pus mikoron ezeket nezne, hatra tere, es
meg monda az Vranak, hogy alig volna egi
auagy ket ember az piatzon. De Xanthus
ez dol-

ez dolgot nem ertuen el tsudalkozek raira
es egi keres vartatua hazabol ki indula, es
az pia tzra iutuan sok fantalā sokafagot ote-
lata, es monda. Rob ēber ez sokafag tsak ad-
digh giūlee az mig ki időenkt? De Aesopus
az egeß dolgot ő neki meg beßelle, es ielēre
hogi nagi sokafagot latott, de azok közöte
ő egi embernel töbet nem lathatot, az ki-
ról ez előtt solank. Hasonlatos keppen tse-
leködött regen az Diogenes bölts is, kiről
beßellik hogi az Athenasbeli varnak tereie
ról nagi fel boual hiuta volna hozza az sok-
fagot, es mikor az kößleghe előttē meg allot
volna, azt üuöltötte, hogi ő nem ollian rob-
sakat hiuna hozzaia, hanem az kik bizoni-
iara tökellētös emberek volnanak.

De hogi ez kezdett dologrol solli-
unk. Ez dologh vtan hiyak Xanthust lako-
dalomban, holott sok bölts emberek vala-
nak, es mikor egymásra kezdettek volna
az pohart kößönni, Xanthus io keduet kez-
de venni, miuel hogi alkoholmassan itt vala,
Akkoron Aesopus latuan hogi az vrat las-
san lassan el erne az bor, hatul monda neki
Hallade Vram, azt mongiak hogi az bor
előßör meg Vidamittia az embert, az vran
C
meg

mag resegity, vegezetre penig meg bolõ.
ditta. Xanthus meg haboroduan az õ in-
telen, monda. Tarts dolgodat es illen bep-
intelekkel fraidat tanitlat. De ez befedet
n õgiak hogy sarmazott az Anacharsistel,
ki mikoron latta volna Görög országban az
sóló vessõt, es az sólót, illienkeppen sõi-
lott, hogy minden vessõ három fele sólótt
teremtene, eggiket kiben öröm es vigasag
volna az masikat kiben resegleg, harmadi-
kat, kiben kegyetlenseg es oktalansag el rei-
tetett volna.

Az utan hogy iobban laktanak volna, eg-
gik az vendegek közzül latuan hogy Xan-
thus meg resegült volna, külömb külömb
kerdesekkel kezde õtet izgatni, mellicke
Xanthus semmi io modiaual nem tud vala
felelni, hanem tsak az my nieluere iü vala,
azt azontül ki süti vala. Annakokaert ez al-
kolmatossigot latuã az masik, monda. Xan-
the oluastam eggütt, hogy valami mester-
seggel az eges tengert egi ember meg ihat-
na, de en azt soha el nem hihettem, s-azert
te tüled akarnam meg erteni ha igaze au-
gi nem. Akkoron Xanthus az mint ki tuds
mondani, felele hogy az meg lehetne tsak
õ tõleis

õ tõleis, melliet fel merne fogadni az õ ha-
za veszteben. Tertzek ez az masiknakis, es
az haz felöl kezec tsapanek, meg annak
fólõtte nagjób bizonylagul eggik az masik-
nak giürõtada, es az utan kesõ eyel egi
mastul el valanak. Mikoron penig reguel
Xanthus fel keluen moidani akarna kezde
kerelni es kerdezni giürõiet, miért hogy
veli vala hogy vyabol ki esõtt volna. Mon-
da Aesopus. Nē tudode hog ez estue mind
az giürõuel egietembe hazadat el adad es
el nierek tüled. Ezen Xanthus tsak el tsu-
dalkozek, mert az mit ez elõtt tselkedete
vala, semmi õ neki eseben nem iut vala ab-
ban, de hogy mindenestül fogua Aesopu-
stul meg erte hog olli dologra kötõte vol-
na magat, az kire eleg nem lehetne, erõs-
sen bankodik vala raita magaban, es nem
tudgia vala mikeppen masolhatna meg az
fogadast. Vegre sok maga tõrese viã kelle-
tek az Aesopus segitseghez foliamni, ki-
nek io inteset az elõtt meg vtalta vala. An-
nakokaert nag edes befedel sola õ nekie,
es eseben iutata minemõ io akartat es
hiuseget igerte volna Aesopus akkoron
mikoron õtet meg vöte, vegezetre ma-

gatis erre igere. Xanthus, hog ha mosta-
ni buksegeben legitseggel lenne neki loha
azt el nem feledne, de lot inkab tob ioual
meg fizetne. Nem lok munkaual rea veue
erre Aetopust, ki fel fogada neki hog oter
meg szabaditana az fogadastul. Mert, vgi-
mond, lol latod hog lehetetlen dolgot fo-
gattal, es be nem tellesitheted, de en mo-
dot talalok benne hog az fogadas veghez
ne mennien, ez az te kotelesd meg ditfere-
todes effek, Ime azert az te fogadasodnak
napia elo io, de te egibal banatot se mutas,
hanem lot inkab orulli es hordozkodgial
az Tenger parttara, holott minekutanna
oue giulend az varas nepe, magiaraztad
meg hallotokra az te fogadasodat, az mel-
liben erre koteleszed magadat hogi az ten-
gert meg ifod, melliet ha nem tselekedhe-
tel am az te hazad legien oda, auagi pe-
niglen fizels ezer forintot. Ez utan ker
elo egi pohart ki Tenger vizeuel rakua
legien, es azt kezedben tartuan illien
modon solly Meg halatok feienkent
mire korottem en magamat, es minemo
bunteteset vottem fel ha fogadasomat be ne
tellesithetnem, es en magamis vallom, ho-
gy az

gi az volt az mi fogadasunk, kinek elege-
tis akarok tenni az mint lacciatok. De senki
nintlen ti kozzilletek, ki iol nem ertene,
hogi ez földnek minden hataribol nagi bo-
folio vizek szakadnak be az tengerben, ki-
ket az tengertol el szakasztuan, minek utan-
nastak az tengeruize marad kes lebek be-
tellesithetnem az mit en fogattam. Mert az
folio vizek meg iuasarol en semmit nem fo-
gattam az mikeppen a fogadasnak forma-
iabol feienkent meg ertitek, es azzal nem
tartozom hogi azokatis meg igiam. Meli-
ekben Xanthus mikoron ez keppen el iare
volna, mind az parton leuo sokasag egi-
sermind fel kialta, es az kiuel az fogadas
vala sokaig tsufolak, es kenberitek hogi e-
lofor az folio vizeket az tengerol szakasta
el, es annak utanna vgi akarion menni ve-
gere az fogadasnak. Az masik bolts azert
ott vallast ton hogi meg giozettetott vol-
na az Xanthusnak esellege által. Touabha
oneki koniorge hogi az fogadasnak lenne
vege, es az min marastana annak ois alla-
na De miuel hogi az Xanthust nagiobnak
valla az boltsfelegben, emberseggel aianta
magat az meg giozott boltsnek, es minden

karat ő neki meg engedte.

Ezeknek vranak küldte Xanthus az Aesopust ióuendő latni az maradaknak röpü-
lefeből.

Mert ez az regi Görögöknel es olások.
nal igen közönfeges dolog volt hogy az
madaraknak vagi röpülefeből vagi bolafa-
bol io berentset latnanak minden fele dol-
gokrol es tseleködeteokról Parantsolta vala
peniglen Xanthus hogy azt nezne meg ha
valahol egy bokor variat lathatna, ki hogy
ha job kez felől volna, io berentset iegze-
ne, ha peniglen bal kez felől gonos berēt-
set. Aesopus azért ki menuen lata egy bo-
kor variat az mint Xanthus mondotta va-
la, es meg iclente az vranak, ki meddig ki
iőue, addig az eggik hat immar el repült,
es csak az eggiket lathata, Aesopust azért i-
gen meg akara verettetni, veluen hogy ő
tőle meg tšufoltatott volna, es mikoron
ruháiabol Verkezte, iuta oda egy em-
ber ki Xanthust vastorara hiua. Akkor
mondá Aesopus. Hogy higgek en ez vran
az ióuendő mondásnak, holott ennekem
io latalom vran im gonos berentsem lefen,
vranak peniglen ki csak eggiet latott, im

melli

melli io berentseie törteneke? Melli mon-
dással Xanthus meg engeduen, nem ban-
ta az Aesopust.

Nem sok idő muldan ez vran, mikoron
Xanthus bölts embereket hiuott volna e-
bedre, parantsola hogi Aesopus kapun allo
lenne, es senkit az kösleg közzül hozza ne
erezene. Oe azért ott űluen mikoron az
vendegek lassan lassan kezdettenek volna
oda iőni, előbör mindeniktől kerdest
kerd vala minek előtte be ereštene, mond-
uan. Az aiton az eb mikeppen iő be? Az
vendegeg peniglen gondoluan hogy őket
akarna tšufolni, es ebeknek neuezne, meg
haraguuan mind hatra menenek eggien-
kent. Vegezetre peniglē iuta eg eses em-
ber ki io niayas es trefas bebedő vala, kit
Aesopus kerduen vgian azon modon. Fe-
lele, Mint iőne be hanem az negi laban es
farkat mozgatuan? Ezt azért csak egiedől
erešte be. Es mikor ő immar az nap io mo-
don el mult volna, es az tőb vendegek
meg sem iőnenek el, Xanthus felette igen
meg haraguuek, es mas nap az tőb vende-
gekre igen panaszkodek, hogy őtet csak
meg tšufoltak volna iger kezuen es el nem

C 4

iőuen

karat ő neki meg engedé.
Ezeknek vranak küldé Xanthus az Aesopust ióuendó latni az maradaknak röpöl-
lefeből.

Mert ez az regi Görögöknel es olások-
nal igen közönfeges dolog volt hogy az
madaraknak vagi röpülefeből vagi botasá-
ból io berentset latnanak minden fele dol-
gokrol es tselekódetekről Parantsolta vala
peniglen Xanthus hogy azt nezne meg ha
valahol egy bokor variat lathatna, ki hogy
ha job kez felől volna, io berentset iegze-
ne, ha peniglen bal kez felől gonos berét-
set. Aesopus azért ki menuen lata egy bo-
kor variat az mint Xanthus mondotta va-
la, es meg icelente az vranak, ki meddig ki
iőue, addig az eggik hat immar el repült,
es csak az eggiket lathata, Aesopust azért i-
gen meg akara verettetni, veluen hogy ő
tőle meg csufoltatott volna, es mikoron
ruháiabol Verkezette, iuta oda egy em-
ber ki Xanthust vastorara hiuz. Akkor
mondá Aesopus. Hogy higgek en ez vran
az ióuendó mondasnak, holott ennekem
io latsom vran im gonos berentsem leßen.
vranak peniglen ki csak eggiet latott, im
melli

melli io berentseie történek? Melli mon-
dással Xanthus meg engeduen, nem ban-
ta az Aesopust.

Nem sok idő muldan ez vtan, mikoron
Xanthus bölcs embereket hiuott volna e-
bedre, parantsola hogi Aesopus kapun allo
lenne, es senkit az kösleg közzül hozza ne
erezene. Oe azért ott űluen mikoron az
vendegek lassan lassan kezdettenek volna
oda iőni, előbör mindeniktől kerdest
kerd vala minek előtte be ereftene, mond-
uan. Az aiton az eb mikeppen iő be? Az
vendegeg peniglen gondoluan hogy őket
akarna csufolni, es ebeknek neuezne, meg
haraguuan mind hatra menenek eggien-
kent. Vegezetre peniglé iuta ég es es em-
ber ki io niayas es trefas bebedő vala, kit
Aesopus kerduen vgian azon modon. Fe-
lele. Mint iőne be hanem az negi laban es
farkat mozgatuan? Ezt azért csak egiedől
erefte be. Es mikor ő immar az nap io mo-
don el mult volna, es az töb vendegek
meg sem iőnenek el, Xanthus felette igen
meg haraguuek, es mas nap az töb vende-
gekre igen panasolkodek, hogy őret csak
meg csufoltak volna iger kezuen es el nem
iőuen

őuen. De ők mondanak, sőt inkább mienk
volna a panasz, hogy te minket megtsufol-
tal, es meg befellek mikeppen iartanak le-
gien az ő bolgajauat, Tlak ott közel all va-
la Aesopus, es sem ez vadolással, sem az ő
Vranak haragos tekintetiuel meg nem
yeduen monda. En vgi tlelekettem az
mint parantsolrad vala, hogy ki valastanam
az tudatlan kösleg közül a bölts embere-
ket. Akkor Xanthus felele, monduan:
Hat ezeket te bolondoknak velted, hogy ő
ket mint ebeket innet el merted üzni? Mő-
da Aesopus. Sémikeppen vgi nē veleketē
de bizoniara az egi embertől ki valia az
ki nalad vatsorala, az többi mindenestől fo-
guz tlak igen vekoni ertelemben vadnak,
Kerde ismet Xanthus miért mondana ezt,
kinek igi felele Aesopus. Azert mondom
ezt, mert mikoron túlők kerdenem mikep-
pen iőne be az kapun az eb, senki ő közū-
lők ez kerdest meg nem erthete, ez egi fő
es bölts ember kiuól, ki te veled vatsora-
lek, es azt monda hogy farkat mozgatuan
az laban iőnebe. Itt az böltsék nem tud-
nak semmit bolani, hanem rea hagiak hogi
olliankeppen volt volna az dolog a mint
Aeso.

Aesopus befeleli vala, es hogy ők akkoron
anni vegre nem ertettek volna,

Ebben sok idő el muluan, Xanthus so-
ralni ki mene az temetőhelre, es az mint
sokafa vala, Aesopustis vtanna folira. Mi-
koron peniglen az kő koporsokon valo
irast nezegetnek, Aesopus egyút talala ho-
gy az Görög bötüket az kőre fel mettzet-
tek α, β, γ, δ, ε, θ, ζ, es ezeket meg
mutata Xanthusnak, es őtet inte hogy iclē-
tene meg mi volna iegzele. De Xanthus
iollehet lokat gondolkodek felőle, mind
az által soha eleben nem vehete mi volna
iegzele. Monda azert Aesopus, mi leszen
iuralma ha itt en ezentől el tőtt kintset ta-
lalandok? Xanthus felet igere neki, es hogy
meg annak fölőtte szabadossa tenne. Itt Ae-
sopus az iras mellet negi lepest teuen, tlak
igen fen egi korso araniat talala, meliet ki
veuen ada az Vranak, es őtet kere hogy fo-
gadafat tellesitene be. De monda Xanthus,
En az vtan telliesitembe ha eleb meg mon-
dandod mi legien ez eginchani bötünek
ertelme, az kiből meg talalad az kintset,
kit ha meg mondandás ez kintsel nagjobb
neven vesem, Aesopus azontúl az Görög
bötük.

bőrüknek ígzelet meg magyaráza illien.
keppen monduan. Lepy negiet ad meg
az földet, es talál el tett araniat. Mikoron
Xanthus eztis ki vötte volna belöle, ötet
meg csufoluan monda, miért hog arania.
tis tudz talalni nem akarlak tegedet tü.
Iem el erefteni, akkor monda Aelopus. De
Vram meg mas dologis vagion ebben, kit
neked tuttodra akarok adni, mert ez bő.
rük aztis ielentik, hogy ez meg lelt kint.
set az Nandor feier vary Tisztartonak kel.
lene adni. Add meg azért ez meg lelt kint.
set a Dionysius feiedelemnek. Melliet hal.
uā Xanthus monda. No ez kintnek fele a.
bator tied legien, csak hogy halgas es senki.
nek ne mongiad. Ezt fel fogada Aelopus,
es azért haza fele hiva ötet Xanthus hogy
meg oztanak önnön közötök. Haza men
uen azért, miuel hogy fel vala az Aelopus
tatsogafatul, ötet látzra vettete, de mikorö
ötet meg akarnak fogni, tele torokkal ezt
kezde üvolteni, ez volte az bölts emberek
nek hitök: Melli befedē fel induluan Xan
thus ötet el ereftete, es inte sep boual, hog
be falna az nieluet ha szabadsgot akarna
nierni. De erre azt monda Aelopus, hog ö

soha

soha nem köniörög szabadsgaert vranak,
miuel hogy ö vagi akarna vagi nē akarna,
de hamar valo nap szabadosa lehetne. Anna
kokaert enis irasomnak rendiben immarö
azokrol folok az dolgokrol melliek által
Aelopus ki szabadult az folgalatbol, es min
dē emberek között diszereret niert, az feie
delmeknel peniglen kedues emberre lött.
Annakokaert minek vtāna Aelopus sok i.
deiglē el senuette volna az folgai allapat.
nak terhet, iol tuduan az ö maga ebesseget
es böltseseget, modot akara benne keresni,
mikeppē magát meg ielenthetne, es az em.
berek között io hirt neuet lelhetne. Ezen.
közben egy innep napon, mikorö a Samus.
belieknek nagi gülesek lött volna törté.
nek ez hogy az varas peritet egy faskeliö
közzülök ki ragadna, melliel mikorö nagi
meffe fel röpült volna, ala erezte es esek
egy folgalo inasnak kebelöbe Melli dolgö
a Samusbeliek meg rettenenek, gondoluan
hog ez dolog valami veszedelmet igizere.
Annakokaert mindē böltseket es tudos em.
bereket, elö folitua, főkepē penig'e Xanth
oda hiva felette igē kerek öket, hog ez do
lognak igizelet ö nekik ielētenek meg. az

lob

töb bölcsek vgiã ott meg vallak, hogy õk
ez fele iõrendõre bolani nem tudnanak, de
Xãthus eginehani napot kere gõdolkodaf.
ra, hog közelb meherne ez dologhoz, idõt
adanak neki es immarõ otthõnczak nagy
gõdban tõri vala magát, es iegzelet meg nã
talaluã fellete igen somorkodik vala raitat
Aefop us peniglen. mikeppen az elõtiscze.
lekedett vala, kere õtet, hogy haborufagit
is lentene meg, ez mellet peniglen bolga.
latiat aianla ha valamiben vranak hatnal.
hatna Xanthus elõ kezdte befelleni az dol.
got, es igã panafolkodik hogy maid min.
dentisteflegetes böczületit el vesrene, de
fõt meg azonnis felne, hogy az kõsseg ha.
ragiaban õtet agion ne verne. Monda Ae.
fopus Ne fellã Vram az menyben lehet nã
hadlak, es mint ennek elõtte, ez vrannis,
es ezmostani forgalmatoflagadbolis kí mët
lek, tsak azt czelekedgied az mit im mon.
dok. Hisem hogy holnapi napon kellerik
felelned, de te illienkepen bolli az kõsseg
nek. Iol tudom io polgarok, hogy az em.
berek nemellieknek hirekrõl neuekrõl
külõmb külõmb keppã fokranak velekdõ.
ni, az mint minden embernek az dolog fe.
ieben

ieben fer es elmeiehez illik. Illienkepen
mikorõn valaki bölcz embernek neuezte.
sik, mikeppen tiis en rolam bolotok, min.
den ember olli dolgoknak tudomaniat ki.
uannia õ tõle es azt gondolia hogy iol tu l
gia, az Mellieket õnnõn maga nem tud es
nem ert. De fokal külõmben kell erteni
Mert mikeppen hogy külõmb külõmb me.
stersegek vadnak es tudomaniok, azonkep.
pen az bölczefegis nem mindã fele dolog.
nak ertelmet es tudafat foglalhatia be. Mert
iollehet az bölczefegben vagion minden
Isteni es emberi tudomanioknak summaia,
de mind az által õis vgy mint czak egy fe.
le tudomani. Mert kiczoda velheti ti kõz.
zületek hogy az hõlis embernek kellene
lenni borbelinak es Timarnak, miuel hogy
ez mestersegek is az emberi ertelemhez tar.
toznak. Kerdhernenek azert mit monda.
nek en bölczefegnek? Semmit nem egie.
bet, hanem az Isteni es emberi dolgokrol
valo tudomant, melli foglaltattott az elet.
nek es io erkõlcznek mesterseggel es io
moddal valo rendeleseben, es anãkokaert
az bölczefeg ez vilagon valo dolgoknak
allapatiat fel hannia veti es meg erti, az I.
steni

Isteni felelőre es minden igazságra vgmint
terméket berint benünket tanit es igaz-
gat. Annakokaert az bölczefeg fenkit iö-
uendö mondua nem tesen sem peniglen
iossa, s. azert tiis ez fele tudomár mi tölünk
ne kiuanniatok. Ha peniglen valami ker-
destek vagion az Istenek felöl auagi az ö
tiszeletekröl, vagi az embereknek cletek-
röl es erkölcsözökröl, vagi mas fele terme-
set dolgairol, akkoron elietek az mi mun-
kankal. Most penig terietek inkább azok-
hoz az kik iöuendöt tudnak módani, mel-
li tudomanban ennekem orthon ieles sol-
gam vagion, kit ti-nektek tuttorokra aka-
rek adni, hogy ez mostani haborusagbol ti
teket ki menthetnelek, iollehet nem anni-
ra tisztelessesnek lattzik hogy illien fő do-
logban egi solgatul kerdetek tanatlor, s.
mit kellien czelekednetek. Ha te, vgmöd,
illienkeppen solandaß ö előttök, minden
boßusag nekül beked hadnak neked, vagi
akariak vagi nem akariak hallani az en be-
sedemet meg nem vetendik, es som vran
engemet diczerendnek, az à diczeret tied
tesen: ha peniglen valami gialazat iöuend
ki belöle, ez immaron czak ennekem tu-
laido.

laidonittatik. Ez tanacz fölötte igē tettzek
Xanthusnak, mert esebe nem veheti vala
mire menne. Azert mihelt meg virada,
azontul az tanacz köziben mene, à hol az
fokasag ösue giült vala, es az mikeppen
Aesopus ötet megtanította vala azkeppen
soluan, Ielente hog az ö solgaia az polga-
rok kerdeset meg seithetne. Mindniaian
azert fel kialtanak es egienlö akarattal ki-
uanak hogy mentöl hamarab lehetne azt
az solgat oda hiunak, löst meg Xanthusa-
is feddenek, hogy el nem hiuta volna vele.

Mikoron azert Aesopus az giüleköz-
ben iötte volna, es ö rea tekintöttének vol-
na, mindniaian el fakadanak raita neuetne,
es nemellik mongia vala, hogy ö valami I-
sten embere volna miuel hog keues embe-
ri abrazat volna ö raita, Nemellick penig-
len azt kerdik vala ha az ö hazaiaban tud-
nanake az köuek solani. De Aesopus ezzel
nem gondoluan, mihelt meg alla kö-
zöttök illienkeppen kezde el besedet.
Nem illik Samusbeli Vraim hogy az en
tuttlagomert auag engemet meg vessetek,
auagi az en rolam valo io remenlegtekben
meg hidegöllictek. Mert most neni vala-
kinck

kinék sepege nekül sükülkörtök, sem pe-
niglen nem az sepe abrazatrol, hanem az io
ertelemről es elmenek elsegeről es ioe iti.
letiről tudakoztatok az bölcz emberektől
Soha nem lattatoke, hogy meg az rut hor-
dobolis giakorta io bort ihatnak, az arani-
as poharbol peniglen giakorta alauálot.
Mostan peniglen az io ertelemről es itilet-
ről vagion fonk nem penig auagi az erős-
segről auagi az sepe formaio emberekről,
kiben lattiatok hogy ennekē keues iutott,
de az en elmemről ki bennem vagion ker-
lek eleb ne tegietek itiletet hanem ha be-
sedimet meg ertenditek.

Ez bebed vtan mindiarast le czendese-
uen, kiuanak mindniayan hogy ha valami
ertelme volna azt ő nekik ielentene meg.
Annakokaert illienkeppen sola Aesopus.
Tiis engemet ezert hiuattatok, enis illi
sandezkal iöttem ide, hogy ertelmemet es
iteletemet meg ielenczem. De miért hogy
nem velem illendonek, hogy en solga leuē
közönleges giulesben illien fő dolgokrol
solliak, ti kegielmeteknek is peniglen ne
volna melto hogy olli solga sauat halgar-
matok, kit az Vra akarmi aprolek sauaertis
auagi

auagi czelekedetiert elő sokott rantani.
kerem azért kegielmeteket hogy engemet
batoriczatok es io modgiaual biztallatok.
tovabba penig az ti melto sagtokatis meg
tarczatok, es annak ő regbólelere az sol-
gay rendből engemet mentletek ki, hogy
sabad ember leuen kegyelmelek előtt biz-
uasban solhassak.

Ez so haluan mindniayan itilek hogy i-
gazat kiuanna, annakokaert vegezek hog
közönleges akaratbol tegiek szabadosta, es
meg hagiak hogy az varas kintstarroi re-
giek le Xanthusnak erette az penzt az mel-
lien vötte volna. Xanthus mikoron larna,
hogy meg akarattia ellenis Aesopust saba-
dosta tennek, seגיעle meg mondani mellē
keues aron vötte volna, de kedueskedni
akaruan az Samusbeliaknek, ő nekik aian-
dekon ada Aesopust. Ez dolgot fölörte io
neuen veuek róle, es azontul az fő biro az
polgarok keziben veue Aesopust, minde-
nütt meghirdettetuen, hogy mint az Sa-
musbeliek szabadosok volnanak, azonkep-
pen Aesopus is ő köztök szabados polgara
lött volna.

Akkoron azért Aesopus az meg lött do-
logrol

logról illienkeppen kezdé bolani. Mind-
nyan iol tudgiatok tistelendő Vrain,
hogy az kelesio kiraly madar. Miert hog
azert az kelesio az varas peczetit el ragad-
uan olli solga kebeliben eitotte az kinek
semmi szabadlaga o magaba ninczen, hané
mas embernek hatalma alatt vagion, es se-
mit egiebet nem iegiez hanem hogy vala-
meli hatalmas feiedelem az ti szabadlago-
kat meg akaria rontani, es az varast hoz-
za akaria hodolratni. Melli sot halluan az
Samusbeliek felettey igen meg iedenek
raita, es az o közönseges allapatiok felöl
gondolkodni kezduen veget variak vala
ez iouendő mondásnak.

Ezenközbe nem sok idő muluan köve-
tek iouenek Lydiabol Chroesus kiraltól
kik azt kiuanniak vala hog az Samusbeli-
ek az adot be vinnek, mert ha ez nem cze-
lekednek tüzzel fegiuerrel az kirali rai-
tok lenne. Mikoron erről tanaczkozna-
nak mit kellene az kiralnak felelni, nagio-
rebe az tanatsnak az solgalatra haiol vala,
Aesopus penig kerduen mit ertene, illien
modon sola. Tistelendő Vrain az embe-
reknek az serencze vtad ad elcikkben

ez

ez vilagon, kik között az eggik az szabad-
lagra visen, de az eley igen nehez, az vtol-
lia penig igé giöniorúseges az malikat vi-
sen az solgalatra, kinek az eley igé gienge
es lagi de az vtollia meg sanarittia az em-
bereket. Ez sot haluan az polgarok, hogy
szabadlagoikat meg tarhatnakegibermind
fel kialtanak móduan. Szabadolok vagiük
s. azert akaratumk serint soha solgak nem
lesünk. Es illienkeppen el erebtek az köve-
teket. Melli dolgot az kirali meg ertuen
az Samusbelieknek meressegöket igé czü-
dala, es hadat kezdé ellenök hirdetni. De
hogy meg erte hogy az hodolatra rea-
hailottak volna, de egi embernek sen-
tencziata verte volna el rola öket, akara-
zt az ember semelie serent latni es besze-
det hallani, főkeppé hogy az keuerek azt
mondak o neki, hogy csak eginehani be-
sedeucl vitte volna erre öket. Izene azert
a kirali az Samusbelieknek, es öket kere-
te, hogy azt az embert adnak kezbe es be-
keuel maradnanak, ez dolgot meg ertuen
Aesopus monda hogy örömeft el megien
az kiralihoz, de minek előtte el akarna mē-
ni ialéte hog egi besedet akarna az tanacs

D 2

beliek

beliek előtt bebelleni, monduan. Egyszer
vo t egidő meg mikoron az oktan al-
latok is bolottanak, akkoron nagi had tama-
da az farkasok és a barmok között. Es mi-
ert hogy az barmok meg giözhetik vala
az farkasokat az komondorok segitsege-
ből, az farkasok köuettleg által bekefeget
akarnak berzeni illi ok allat hogy az ko-
mondorokat adnak ő kezekben. Az bar-
mok az szabadfagnak öröluen, es az cza-
lardfagot ebőkben nem veuen, engednek
az farkasok kiuanfaganak, es illien modon
annak vranna az ebek mellettek né leuen
az farkasok őket mind el baggarak. Az
polgarok eb ben veuen mit kellene er-
te-
ni ez bebeden, mondak hogy nem akariak
Aesopust el erebteni es az kiralihoz küld-
ni. De onnon maga szabad akarattia berint
el indula az köuötőkkel, es Sardis varasa-
ban mene az kiralihoz, houa mikor iutott
volna, es az kirali őtet latta volna, monda.
Ez volte az iambor az ki ezt miuelhetre,
hog az Samusbeliek meg ne hodolnarak.
Ez ezenk őzbe meg haraguan, kegietlenül
kezde rea nezni, mintha őtet halallal fen-
egetne. Akkoron Aesopus a Lydiabeliek-
nek bokasok

nek bokasok berent terdre esuen, az kirali-
nak titesseget tön, es monda. Nem az en
polgarimtol kenberitetuen, de szabad aka-
ratom berint iötten elődben, es annako-
kaert kerlek tegedet felseges karali hogy
vegied kegielmes fűleidben az en keues
bebedimel.

Egikor, vgimond, egy giermek tört ve-
te, es foga egy pűczköt benne, mellet mi-
koron meg akarna ölni kezde köniörgeni
hogy őtet ne bantana, monduan. En, iol
tudod hogy soha senkinek karara nem vol-
tam, sőt ingien sem lehettem volna ha sin-
ten arra igiek őztem volna, hanem en ül-
uen az faknak leuelen, auagi peniglen az
fűueken az embereknek giönörűs gekre
boktam enekelni, de mi hasnod lehet ne-
ned az en halalomban? mert en bennem
semmi egieb ninczen hanem csak ez ke-
ues bok köniörűluen raita az inas el erefte
őtet. Ezkeppen enis alazatosan kerem fel-
segedet, hogy engemet artatlát meg ne mo-
moricz. Mert latod hogy ne bennem sem-
mi egieb ninczen hanem hog bolni tudok,
es az embereknek sommali hazanal es giö-
niresleggel solgalhatok. Meg esek az ki-

dött. Hogy peniglen ez időben csak het fő
bölcz embert tartottanak ezen en giakor-
ra czudalkoztam, vegezetre peniglen illē
okat találtam magamban. Az tengőr mel-
let egi Myletus neuó varas volt regen, ho-
lott mikoron az halafoktól egi ember sa-
kzott arron meg vötte volna azt a mit
berenczere ki vonhattanak volna, az ha-
loban vonianak ki egi arani három labu fe-
köt az halak között, es kezdenek raita ve-
geködni ha az embernek adgiake auagi ē
mert azt mongia vala az aros ember hogy
valamit ő berenczeieuel az egi voniasban
ki vonhatnának azt ő mind meg vötte vol-
na. Ha peniglen semmit né hoztanak vol-
naki, annak ő vallotta volna karat. De mi-
ert hogy az Isten iob berenczet adott, mel-
to es illendő volna hogy őtet meg ne czal-
nak az ki vont marhabol.

Nem akarok az dolgot törüē nekül had-
ni, miért hogy mind a ket res az ő hasnat
keresi vala, es annakokaert verek az My-
letusbeli polgarok eleiben, kik ez dolgot
el nem vegezhetuen, mondak hogy az A-
pollo Istentől kellene meg erteni, mit ve-
geznenek őnnön közöttök. Az Apollo pe-
niglen

niglen az ő templombol illien sozatot a-
daki, hogy annak kellene az arani feket
adni, a ki legh bölczeb volna. Gondolok
az polgarok hogy ő közöttök tudosb em-
ber nem volna egi Thales neuó bölcznel,
ki minden feletudomaniokban fő mester
vala. Ez Thalest olli nagi böczületben tar-
tottak az Görögök hogy ha valakit fölöt-
teb akartanak diczerni, csak azt mondot-
tak hogy masodik Thales bölcz lehetne, es
ennekokaert az polgarok aiandekon ő ne
ki viuek, de ő az aiandekot semmi modon
el nem akara venni, ez okaert, mert nem
vele magat olli tudosnak hogy az Apollo
ő neki akarta volna küldenü ez illi draga
aranibol czinalt három labu feket. Küldē
azert Priene varasban az ő sombedgianak
Bias neuó bölcz embernek, de azis magat
mentuen küldē Lacedemon varosban az
Chilo bölcznek, ez penig Solonnak, So-
lon peniglen Rodus sigerben Cleobulus-
nak, ki küldē Pitthacusnak, es az Perian-
dernek, ki vagi tudatlanfagabol, nem ert-
uen hogy immar Thalesnel volt volna, vag
sabad akarattibol küldē Thalesnek ki
iollchet el veue de mind az aital nala nem

akara tartani, hanem sentele az Apollo
Templomának, miuel hogy az ISTEIN
minden embernek bölczes és tudosb vol-
na és innen költ hísem közönséges beszéd-
ben, hogy het bölcz ember volna Görög
országban. Iol tudom hogy ez historiat ne-
melliek külömben beszéllek, hogy tudni
illik Solon sentsőlte volna az Templom-
nak az arani beket, Thales peniglen egy
arani pohart de en csak azt akarom elő
beszeleni mostan, az melliet több bölcz em-
bernek tudom hogy ioualtanak. Aesopus
azert mikoron ezekhez valo kiuanfaga-
ban Görög országban ment volna, mind-
niaiat eggyütt talala Corinthus Varos-
ban, és ő velők egyetemben egy Szitthi-
abeli Anacharsist több tarsaiual és az böl-
czeknek követőiuvel.

Hitta vala oda őket Periander bölcz,
auagi hogy őket igen kedvelte az bölcze-
segert, auagi penig hogy ebből ő neki va-
lami diczireti lenne.

Ezekis kiuanniak vala Aesopust latni,
miuel hogy immar sok időtől fogua az ő
bölcszelegenek hirtet görög országban hal-
lottak vala. Mikoron azert az varafon ki-
uól az

uól az Periander maioriaban iol laktanak
volna. és külömb külömb fele dolgokrul
bolananak, emteközök Periander az kegie-
len birodalomrol, melliet az bölczek fő-
lötte igen karhoztatak, ezokaert, hogy ez
vilagon artalmasb dolog annal nem lehet-
ne, vgi mint a ki minden szabadlagot és be-
keleget meg rontana. Ezenközben hogy
illienkeppen bolananak Aesopus beszédet
ellenők alla és őket kezde igazgatni, hogy
csak keuellegekben és hog az kösségnek
kedueben lehetnenek illienkeppen akar-
nanak bolani az kiraliok és feiedelmek bi-
rodalma ellen. Monda aztis hog ő neki né-
tettzenek az Solon sententiaia, ki semmi-
nek veli vala az Chroesus kazdaglagat, és
senkit halalanak elotte bodognak nem
mond vala. Mert, vgi mond, meltatlan vol-
na az io serenczet ez vilagon gonos seren-
czenek mondani, és ismetlen az gonozc-
ionak, ha senki halala oraiglan bodognak
nem neueztehetnek. Touabba monda ho-
gi illienkeppen ez vilagon semmi bizoki-
os és alhatatos dolog nem lehetne, ha az
emberek eletekben bodogok nem lehetne-
nek, De az mikppen az tista nap sep üdöe

seren

szerez, ha penigle felhőbe megien akkaron
homalios időt szerez addig az míg az felhő
be vagion. Azonkeppen minden embert
vagi bodognak vagi bodogtal annak mód
hatunk az ő szerenczeire es állapotaira
tekintuen, hanem ha valaki ebben akarna
bölcséséget mutogatni, hogy az embere-
ket is szerenczesnek mondana, de bodog-
nak nem merne nevezni. Mikoron ezt so-
lotta volna Aesopus, egy Boeciabeli inas
az bölcsek seregeből az ő ideienek mi vol-
tatal nem gondoluan, elő sola es monda
Te vagie az aki ez giüleközerben az kaz-
dagfagot nagioznak böczülőd hogy nem
mint az böltéséget es az iofagot. De miért
hogy az Aesopus beszédnek nem az vala
czellia, hogy ez fel rugo iffiat egy keuese
le ültetne, illien beszédet kezde befelleni.
Lydiaban egy őfuer hogy lata az folio viz-
ben az ő kepet nagy erőssen kezde czudal-
ni őnnon magát, es feiet üstöket meg raz-
uan, sebeséggel futkosni kezde mint ha ég-
lo sem erne ő vele. De ezenközben meg-
emlekezuē rola, hog ő miből termett vol-
na, tudni illik az samarzul es az lotul, le-
czapa mind fület mind farkat, es esehen
veue

vette hogy ő nem futhatna. Ez beszéddel
meg fedde az Inalnak értetlen voltat. Es
az bölcsek ismetlen meli dolgokorl kez-
denek őnnön köztök kerdezködni. Az
kerdes peniglen ez vala. Mit tudna az ki-
rali vagi az seiedelem leg diczeretesb dol-
got tseleködni? Solon felele. En azt mon-
dom, hogy ha az birodalmat le tenne es az
kösség paranczolna őnnön maganak. Mō-
da Aesopus. Tehat tennen magad miért pa-
ranczoló hazad nepenek, es az gazdasagot
miért né engeded az solganak. Szola Bias
az dologhoz. En azt mondon, hogy ha á-
törüennek is erkölcsnek es háfnos vege-
zeseknek oltalmazoi lelend. Monda Ae-
sopus, hat, az kegielmed értelme ferint kel-
lene ioualni az Indiabelieknek sokasokat,
holott az fia az attiat fel bardollia es meg-
ébi, az attia ismeglen az fiat. Thales felele.
Senki add g ne diczerie az kiralt, hanem
ha az ő birodalmanak olli modgiat latan-
gia, ki miatt idő nap előtt semminemő ok-
kal az tiszből le ne vettessék. Aesopus mō-
da. En illienkeppen inkább diczerhernem
á kormaniosokat. Anacharsis monda. Ha
őnnön maga bölczeb legend az többinel.
Monda

Monda Aesopus, Tahat az alatta valok bo-
londog volnanak. Cleobulus igi sola. Ha
senkinek nem hihet. Aesopus ki veue sa-
iabal az bebedet, es monda, minem az v-
forasokrol volna most bebedunk, a kik
mast meg nem hisnek. Pithacus sola mond
uan. Ha az o iobbagit vgi birandgia hog
inkab feressék otet hogy nem mint felne-
nek tole. Aesopus monda. Azt könnyen
megh czelekodheti lagi engedelmessege-
uel, ki miatt az atiaknak megh io fiaj es go-
nosza soktanak lenni. Mōda Chilo. Ha, vgi
gimōd, ez földiekrōl az mennyey dolgok-
nak gōdolattiarā elmeiet fel emelendi. Ae-
sopus felele. Ezt ānak kelczelekedni a ki io
serēczeit a naptol es holdtol akarā varni
Mert minden embereknek ez kōzōnleges
tanulagok, halando vagi, ne ercz felieb az
Isteneknel. Ez feleletek veghez menuen
mindniayan kerek Periandert, hogy ōis
ez o ertelmerielentene meg ki nagi gon-
dolkoduan monda hog az mit solottanak
az kirali diczereti felol az bōlczek, azok
mind fō feleletek volnanak, iollehet Aeso-
pus eggiket sem ioualna. Ennekem, vgi-
mond; ez tettzik benne, hog az diczeret-
re mēlto

re mēlto kirali, a ki az ōnnōn maga cse-
segebol az Kirali mēltofogot le akarā
tenni. Akkor Aesopus neuetuen monda.
Im az kiraly mēltofogrol es diczeretrōl
disputalunk, sep dolog bizoni hog az Ki-
ralifogbol kegielmed erremeuel le vonnia
De czudalom meg Solon vramnakis ertel-
met, ki az meg holtakat nagiobnak bōczul-
li az elōknel, tuduan hogy az holtak erze-
kōnseg nekul leuen semmit nem tehetnek.

De Solon giōniōrkōduen az Aesopus-
nak illiēbeu bebedeben, kezevel feiet meg
dōrgōlgete, es miért hog o elotte ul vala,
monda neki. Tehat nem tettzik teneked,
hogi iob volna az Kirali mēltofogot el had-
ni hogy nem mint abban lenni.

Monda Aesopus, bezzek ennekem nem
tettzik, miért hog az Apollo verseis a mel-
liel teneked solott vgian ezent tarttia es
bizonittia, monduan. Czak az a bodog
varas a kibene gi feiedelem lehet. Es bizo-
niara soha io feiedelem az nē lehet, az ki-
az hadban inkab kiuan vesteni hogy nem
mint nierni. Es soha az io pastor nem lehet
a kinek az niayara gondv felese ninczen.
Summa ferint, valaki ualamit io akarattia-
bol nem

Monda Aesopis, Tahat az alatta valok bo-
londog volnanak. Cleobulus igi sola. Ha
senkinek nem hihet. Aesopus ki veue sa-
iabal az befedet, es monda, minem az v-
forasokrol volna most befedunk, a kik
mast meg nem hisnek. Pirhacus sola mond
uan, Ha az o iobbagit vgi birandgia hog
inkab beressek otet hogy nem mint felne-
nek tole. Aesopus monda. Azt konnien
megh czelekodheti lagi engedelmessege-
uel, ki miatt az atiaknak megh io fiai es go-
nosza soktanak lenni. Monda Chilo. Ha, vg
gimod, ez földiekröl az menniey dolgok-
nak gödolattiara elmeiet fel emelendi. Ae-
sopus felele. Ezt anak kelczelekedni a ki io
berézeiet a naptol es holdtol akaria varni
Mert minden embereknek ez közönleges
ranusagok, halando vagi, ne ercz felieb az
Isteneknel. Ez feleletek veghez menuen
mindniayan kerek Periandert, hogy ois
ez o ertelmerielentene meg ki nagi gon-
dolkoduan monda hog az mit solottanak
az kirali diczereti felöl az bölczek, azok
mind fő feleletek volnanak, iollehet Aeso-
pus eggiket sem ioualna. Ennekem, vgi-
mond; ez tettzik benne, hog az diczeret-
re melto

re melto kirali, a ki az önnön maga cse-
segeböl az Kirali meltofogot le akaria
tenni. Akkor Aesopus neuetuen monda.
Im az kiraly meltofogrol es diczeretröl
disputalunk, sep dolog bizoni hog az Ki-
ralisagbol kegielmed ertemeuel le vonnia
De czudalom meg Solon vramnakis ertel-
met, ki az meg holtakat nagiobnak böczül
li az előknel, tuduan hogy az holtak erze-
könség nekül leuen semmit nem tehetnek.

De Solon giöniörködüen az Aesopus-
nak illiēbeü befedeben, kezevel feiet meg
dörgölgete, es miért hog o előtte ül vala,
monda neki. Tehat nem tettzik teneked,
hogi iob volna az Kirali meltofogot el had
ni hogy nem mint abban lenni.

Monda Aesopus, bezzek ennekem nem
tettzik, miért hog az Apollo verseis amel-
liel teneked solott vgian ezent tarttia es
bizonittia, monduan. Czak az a bodog
varas a kiben egi feiedelem lehet. Es bizo-
niara soha io feiedelem az nē lehet, az ki-
az hadban inkab kivan vesteni hogy nem
mint nierni. Es soha az io pastor nem lehet
a kinek az niayara gondv felese ninczen.
Summa berint, valaki ualamit io akarattia-
bol nem

bol nem tselekezik, minden dologban an-
nak ala valo elömete leben.

Ez fele bebelgetelöket az bölczeknek ez
vtan az Chroesus Kiralnak hat meg vitek
ki ioliehet az bölczek értelmet diczere,
de az egi Aesopust mindniayanal főbnek
ítelte, es mikoron mondana hogy ő azokat
mind fel ment embereknek iteli, monda
hogy az Phrygyabelit meg fellieb valonak
tartana, melli bebeddel vegezetre peldaiul
lokak eltenek.

Vgian ezen lakodalóbā mongiak hogy
a gazdais lok dolgokrol kerdezkedett a
bölczektöl, de Aesopus mindeneknek fe-
leletit ekesen meg czúfolta. Az kerdek
penig illienek voltanak. Miczoda, vgi
mond, legh regieb: Mondanak hogy az
idő. Felele Aesopus Sör inkab az Isten, ki
nek sem kezdeti sem vege ninczen. Touab
ba kerdek mi volna legh nagio: Mondak
hogy ez vilag, Aesopus felele, Sör inkab az
heli ki ez vilagot befoglallia. Miczoda v-
gimond, legh sebb: Az vilagossag, Aesop-
pus. Inkab ez vilag, az kiben minden fele
sepleg vagion. Miczoda legh bölczöbb:
Az igassag, Aesopus. Söt inkab az idő mel-
liben

liben külömb külömb fele dolgok talaltat-
tanak es ez vtannis talaltatnak. Miczoda
legh közönlegesb: Az Halal: Aesopus mō-
da. Az Remenleg, melli meg marad ha
mindenünk el vesis. Miczoda legh iobb:
Az Isten. Aesopus. Inkab az iofag a melli
nekül semmi io nem lehet. Miczoda legh
gonozb: Az gonoz berentse, Aesopus. Söt
inkab az gonossag, melli mindent meg ru-
tit es meg vestöget. Miczoda leg erősebb:
Az berencze, Aesopus monda, Az fük legh
ki mindent meg giöz. Miczoda leg kön-
nieb: Az giönörűség. Aesopus. Inkab az
mi természet berint valo dolog.

Ezenközben penig mikoron az pohare
giakran előkernek, es egymásra napi vi-
gan kösönnek, Anachrasisarrol kezde dis-
putalni, hogy az rebegleg volna az italnak
vege. Melli mondasrol Aesopus illienkep-
pen kezde folani, Az pastorok, vgi mond,
egi iuhot mettzenek, es az kutiaban iol-
laknak vala vele, de az farkas az aito elől-
latuan, es efeben veuen mit ezeleködne-
nek monda, Ha en meg ennem szak az
eggik barani fiatis, ezentöl mind ream ta-
madnanak, ök peniglen im meg az anni-
E atis meg

etis meg esik. Melli bebedden nagy erőssen
kezdenek ő raita czudalkozni, es az ő sa-
tában giőniörkődni, kiből az ő neue eges
görög országban el hirhedek.

Nem sok idő múlva ez vtan Aesopus Asi-
ában által mene, es az mint el vegezte va-
la magában. Babylonia fele indula. Melli
helre mikoron iuta, nem sok idő múlva az
kiralnak felette igen kezde keduebē lenni

Mert az időben miuel hog felette igen
nagy bekefeg vala, az Kiraliok csak az i-
ralnak oluafában es az kerdezkedelekbē
magi meseknek, meg feiteseben soktanak
vala giőniörkődni, meliekben ha valaki-
nek io elmeiet lattiak vala, az olliant az ki-
raliok megis soktak vala bőczūleni, es a-
iandekozni. Annakokaert miuel hog Ae-
sopus ez fele dolgokban fő mester vala az
ő elmeienek eleflegeert, az kirali őtet felet-
te igen kezde bőchūllenies aiandekozni.
Es miert hog Aesopusnak fiai nem vala-
nak, hog lehetne kibem giőniörkődnek,
es ki ő neki taplaloia volna venlegenek i-
deien, az Kirali akarattibol fogada fiuul
maganak egy tistes inast, ki io nemből fū-
lettetött vala, de segheniül el vala, es mind

az által io elmeiőnek lattzik vala, kite mind
tulaidon fiat minden fele deaki tudomani-
ban igen sepentanit vala, okratuan ūtet,
minemő vton kellene menni az bodog es
lette, es az emberek között valo diczeret-
nek meg nieresere. De miert hog az go-
nos természet semmi nemő oktataffal ioua
nem lehet, az ő természet berent valo go-
noslagatis az forgalmatos tanitas iobba nē
tehete. Annakokaert el vegeze magában
Aesopus hog őtet el ūzne tőie. Melli san-
dekat mikoron meg erette volna az Inas,
az mint az gonosoknak természeti sokot
czelakődni, az ő gonoslagában előb előb
kezde menni, hog illi bosufogat ki től-
hetne, Egi leuelet ira azért az Attia neue
alatt, mint ha Aesopus ő maga irta volna,
es abban magat aianlana az közel valo fe-
iedelmének hog az ott valo Licerus ki-
ralt ő el vestene. Es ezt ez leuelet az Inas
viue az kiralnak, es az Attiat erőssen be-
vadola illi moddal, hog az kiralnak arulo-
ia volna. Boczanatotis kere az Kiraltul ho-
gi fiu leuen az attiara bolana, ielentuen ho-
gy ezen ő neki nagy haborusaga volna, es
ennek ez dolognak ertelme iol előtte for-

gana hogy nem kellene embertelenül cze-
lekődni az attia ellen, es hog iol tudna mi-
nemő beretettel es ribtelettel tartoznek az
fiu az Attianak. De miért hog hazamat in-
kab kell bőczólnóm es az kirainak eletet,
annakokaert nem akartam ez dolgot el rit-
kolni. Az kirali ingien sem gondola hog
ez dologban valami czalardsag volna, es
annakokaert olli nagy örömeft halla az ő
suaat mintha igazat bolana, es ő hozzaia
nagi io sandakban volna. Ezkeppen az
dolgot iol meg esem ertven, paranczola
hog Aesopusz azontul meg ölnek. De az
kikre bizta vala az Aesopus halalat, miuel
hog mind az ideigle valo artatlanlagat iol
tudgiak vala, es az kirainak hirtelen hara-
giat mar esőkben vőttek vala. Aesopusz
el reitek, es az kirainak azt mondak hogy
feiet vőttek volna.

egi keues idő mulua Aegiptusban Ama-
sis kirali meg ertuen hog Aesopus meg
holt volna, igen öröle raita, es azért egi
leuelet küldte az Licerus kirainak Babylo-
niaban, melliben kere őtet, hog olli aczo-
kat küldene, a ki ő neki az föld fölött es
az eghallatt egi torniot tudna rakni, ez
mellet

mellet peniglen olli embertis küldene, az
ki minden kerdezkedefekről tudna io
modgiaual felelni. Az kirali nem tuduan
semmit tenni, miuel hog sem ő maga, sem
az eges varosbeliek ez dologhoz nem fer-
hetnek vala, es miuel hogy immaron az
Aesopus ellen valo haragiatis az Kirali el
mullata vala, fölötte igen meg somorodek
siueben, es nagi bannatal kezde az Aeso-
pusz kerdezni, monduan, nagi giakorta
hog az ő eletet, ha lehetné orfaganak fe-
len meg valtana. Az kirainak illi suaat hal-
uan azok az kik el reitöttek vala, ielentek
hog meg elne, es azontul paranczola az
kirali hog őtet elő hoznak. Aesopusz azért
nagi robbason es vndokon elő hozak, ki
mikor az kirali előtt meg allot volna
igen sep felelettel meg bizonita es elő be-
selle az kirainak az ő artatlanlagat, es a
mit hamissan rea költöttének vala mind
semmiue teue. Akkoron az kirali nagi hir-
telien fel haboroduan, az Inast, ki őtet be-
vadolta vala, nagi sörniú kinza sokkal pa-
ranczola hog meg öllik. De Aesopus kö-
niörültien raita, eletet meg niere es ismetle
hozzaia fogada, gondoluan hog ez vila-
gon olli

olly ezertett lator ember nem lehetne,
à kinek illien io tetemeni által meg nem
kellene iamborodni, es annakokaert re-
menle hog az ő fogadott fia annak vtanna
kedue berent akarna eletet rendelni.

Herodotus az ő Historiaianak harma-
dik kóniueben vgian ezert beßelli Chro-
sufrol es Cambysefról az Cyrus fiától, ki
paranczoluan hog az Chrosust meg öl-
nek, minekutanna meg erte hog meg nem
holt volna, nagj örömben lön, de mind
az által azokat, à kinek paranczolta vala
hogy meg ölnek, miért hog az ő paran-
czolattiaban el nem iartanak volna, mind
meg ölta.

De hog az Aefopus dolgarol szóljunk,
meg erte az Aegiptvsbeli kiralnak kiuan-
figat, es csak ezt feleltete rea, hog mihelt
tauas kezdene lenni az kibet az kirali ki-
uanna, azok ő hozzaia el mennenek. Az
fiat penig az Kirali elől haza viue, es mint
annak előtte sokra vala, igen sepen kezde
tanítani, vginint es köuetközendő taní-
tásnak rendiből ki tettzik, melliből egin-
haniat im elő samlalok azoknak eppülefe-
kert az kik ezeket olvasni akariak. Gia-
korta

korta azert illien sokual tanittia vala az ő
fiat, monduan.

Az Istent nagj felelemmel tisztellied min-
den lelki erődből es rökellestegődből,
nem kep mutatas berint sem penig tettetes
semséggel. Es soha ne vellied, hog csak
neuezet berent volna az Isten, es nem va-
lokeppen, à mint nemeli Istentelen embe-
rek az Istenről soktanak velekodni, de illi
ertelömben legi hog az Isten mindenüte
ielen vagion, Erős, Hatalmas, Igaz, es ki-
nek birodalma mindeneken vagion. To-
uabba soha ne remenlied, hogy te valami
czelekedetedet Isten előtt, el röithetned,
mert nem olli kóniú az Istent, mint az em-
bereket meg czalni, miért hog az ő semei
mindeneket által latnak, az mint az Hesto-
dus tanit, hog az Istennek seme mindent
lat, es mindent meg tud. De söt meg az
napnak fenicis killieb nem teriedhet az
Istennek latásanal, ki mindent hall, es min-
dent ebeben vesen, es az ő latasa előtt sem-
mi magat el nem reitheti. Annakokaert
meg olli gonossagot se czelekedgiel, az
kit el titkolhatnal, söt abban giönörköd-
gel hogy semmi rebed nem volna meg az

fele vetekbennis, az kiket emberek meg
nē tudhatnanak, Az mint az regi bölczek
erről nylyan valo paranczolatott adtanak,
monduan. Minden te dolgaidban fellied
az Isten, melliet hog ha czeleködendē
ennek örök emléközetre valo hábnat ve-
sed. Visontag azért az mi gonozt czele-
ködendē, büntetes nekül az nem lehen.
Ennek vtanna, vgimond, szerelmes fiam,
olikeppen tisztellied az te sūleidet, az mi-
nemő tisteletoť kiuanal az te magad fia-
tul. Mert ešedben vegied, hog Isten ezt
ezkeppen rendelte az természetnek törve-
nie berent, hog minden embörnek ollian
fiai lehen az minemő volt Átriahoz s. An-
niahoz. Ezeket ešedben sedegeduen tel-
lies erődből erre igieközzöl, hogy mindē
embereknek solgalhas, es hogy ha valami
ben őket nem segetheted, mind az által se-
kinek soha ne arcz. Főkeppē penig azok-
hoz legi io akarattal, es azokual tegi legh
iobban, az ki uel természet berint valo nia-
yassagod es baratsagod lehet. De nem csak
erre igieközzel, hogy valami bűnben es
fertelmességben magadat ne auassad czele-
kedeted miatt, hanē meg saudad iarasualis

Mert

Mert nem csak az czelekedetben lehet
az gonosság, hanem meg az bolasbannis.
Annakokaert az mint az emberi okosság
az iobagos czeleködetre int természet se-
rint, azonkeppen minden kiuanlagidat az
bolond hordozzad, hog valamikeppen te-
gedet gonossagra ne haiczanak. Az tanu-
lagban penig mind addig kiuani elő men-
ny, az meddig elmedben valami tudatlan-
sagoterzendē, es nagio b nierelegnek tar-
czad ha io mesterre talalkozhatol hog sem
mint ha sok penzt nyerhetnelis. Eztis ešed-
ben vegied, hogy az embereknek giakor-
ta vgi esik dolgok, à mint à gienge plan-
taknak, kik ha io helien teremnek es ha io
modon bannak velek, sepen fel nőnek es
giómölczöt teremnek, ha penig velek
nem bannak rut horgason neuekődnek fel
es vgian azon állapotban maradnak meg.
Ezenkeppen ha az giermeksekben, vala-
kit tistat es tistellesguel tartnak fel, ez se-
rent az io czeleködötinek általa olli
giómölczöt kinek diczereti es meltosaga
mind öröcke meg marad. Mert az embe-
rek, az kik nec elmet es okossagot aiande-
kozott az Isten, ha magokat tartandgiak

E 5

az io

az io Deaki tudomanioknak, es minden
ryztelleges czelekedeteknek paranczolat
berent, az Istennek nagy io es belid terem-
rett allatiua valanak. visontak peniglen ha
az tanusagot meg vesik, avagi gonosul
soktattiak magokat, minden fene Bestia-
nal oktalamba es kegyetlembe lesnek.

Somma azért ez, hogy az tanusagra ig-
leközze, az melliben minden iosag be va-
gion foglaltatua. Es el higged hogy semmi
olli iosag nem lehet, ki mind vegiglen ep-
pen meg maradgion, hanem csak az böl-
czeleg es az io czelekódet. Az mihez pe-
niglen tanusagoddal es munkaddal ferrel,
abban te magadat büntelen gyakorliad, hog
az tókelletesen meg maradgion elmedben
Mert az mikeppen sidalmazasra melto ez
illien ember à ki semmit nem akar tanulni
Azonkeppen vagion ennekis dolga à ki
tuniasagauat es restiegeuel azt el vesri, à
mihez sok fő terefeuel es faratsagauat iu-
tott. Tonahba ne veld azt mindenkoron
bölcs emberek à ki vagi nagira tartia ma-
gat, avagi nagy komor modó seie le függes-
tue iar. Mert az bölczeleg az embereket
egi keuese kemennie teszi, de nem keuelleie
sem

sem penig embertelenne. De talam ker-
hetned hogy mi volna à iosag. Vedd esed-
ben azért hog semmi nem egieb, hanem az
embernek magat meg oni olli dolgoktul,
kikbè nem illendó eletet foglalni, mint ez
fale dolgok, az Harag, iregileg, keuelleg,
gyúlósegh, buiasag, fősuenleg, feletteb va-
lo vigalagh. De meg lassid hog hitednek
mind öröcke alli. Az hazugsagot penig
mint egi sentleg tórest túled el tauoztal-
lad. Nieluedet zablan hordozzad mert az
nieluesek es czaczogo emberek soha az i,
gassagban nem gióniörködnek. Es bizo-
niaual soha igazbat nem folhatott az, mint
à ki mondotta, hog az sok soban fog alha-
talan hazugsag legien. Ennekfelette az iá-
borokual tartlad barattsagodat, es azokual
niayaskodgial. Mert ez reghi sententional
semmi igazb nem lehet, kinek sommaia ez

Az ioknak niayassagabol iosag adatik.
Azert ha io akars lenni, tartis iokkal ni-
yassagodat. Hatörtenet ferint gonosok
köziben adandod magadat. El hidgied ho-
gy azontul minden előbbi esed el ves.

Mert, vgimond, mikeppen az Habarni-
cza ollian sinóue lesen à minemó kófik la
hoz

hoz ragaszkodik. Azonkeppen minden ember olli erkölcsűe leűe, az minemők azok kik között gyakorta forgolodik. Annak fölötté az kösségnek sérentiaia es savau gyakorta korlatossággal igen artalmas, es sok embereket meg bant, s annakokaert magadat meg kell tute ónód. Eűris meg ertsed, hog az gonosság nem tisztességes, de gyakorta hasznos. Az iamborság pedig mindenűt diczeretes de gyakorta hasontalan es igen sűk ölködő. Bizoniaual pedig len senki hamarabbban tisztet nem nyerhet, sem diczeretet sem hatalmassá nem lehet, mint ha az emberek űretionak, es igazság szerűnek itelendik. Annakokaert igi higgied el magadban hog az ióság es igazság az emberek között nem csak diczeretes, hanem meg hasznosbis az gonossáknal es alnoksalgnal.

Touabba mas embernek dolgaban magadat ne akard elegetny, az czendeű eleűd szeressed, es mas embernek dolgaban es czelekűdetiben valo practicalastul magadat mindenkoron meg vonpiad.

Mert minden fele város, es akarmindenő haz nepeis akkor io modgiaual biratrazik, mikoron

mikoron az benne valok inkább szeretik az czendesseget es bekeűseget, hog nem mint az haboru sagot, es az pertolast, az igazságot, hog nem mint az hamillagot es inkább meg akarnak az ő ianokkal elegedni hog nem mind az mas embereben kapni.

Ha mas ember felűt valamit diczerettel sòlaű, azt mind semminek tarisad ha vgian azon felűt valami gonos sònak helyt akarű adni. Hat nem csak mieluedet de meg sűleidnekis hallalat az gonosságtul es ember ragalmazastul meg fogiad.

Mert ez fele vetektűl minden embernek sòrgalmazolon magat meg kell oni, mellibűl mind ő maganak s mind masnak kara kűvetkűzik. Mert az ki mielueuel mas embert ragalmaz, az annak hireben neueben nagi kart reűen, az kit hata mege meg sòl. Azis peniglű az ki az ragalmazasnak halgatoia, es abban giòniòrkűdek, tauol leű barattianak neuet el arullia hog olli dolgokat akar hallani ő felűle, kiknek valoságarol semmit nem tud, sem ert. Es illienkeppen az emberek között egy sègeni embernek seien, ki mas ember ragalmazasat ő felűle sem nem erti, sem nem tudgia, kee niaualia

niaualia fokot elni az ember rago tókellet
lenek miatt. De te az te bueedben minden
fele dolgokrol tistesseget es diczirettel
gondolkodgial, es az Istentul az te gondo-
latodnak bogog veget variad. Meg emle-
kezzel touaba ez vilagi dolgoknak alharat
lan állapotiarol, hog az gonos serentseben
ketsegbe ne essel, auagi io serenczedben
fel ne fualkodgial. Semmihez peniglen in-
kab magadat ne tartad mint okossagod.
hoz es lelki esmeretedhez. Mert ez embe-
ri dolgoknak ala valo voltaban semmi. ez
vilagon dragab es boczuiletess nem lehet,
mint az io elme es az io lelki esmeret.

De harom dolgot vegi esodben kiket
ha megh tartandad soha meg nem banod.
Eloso, ha io reggel dolgod hoz fel kelen-
des. Az utan ha valami iot tanulandad Har-
madso, ha iamboroknak solgalandad. Az-
ert az Buialagtól es az tobzodastul, fokep-
pe penig az resleglegtól magad meg oyad.
Mert nem csak az venseg fokta az embe-
reket marczonakka es giermekekke ten-
ny, de fokual inkab az bor ital, es annak o-
kaert az resseg embert meltan foktak ha-
sonlitani az meg faratt deczek lohoz, ki

magat

magat az hambol ki sakabruan bellel bu-
dolik. Mert az bor iuo embernek feie es el-
meie el forduluan, semmi nalanal sem be-
bedeben sem czelekedetiben iob maiom es
nagiob bolond nem lehet. Hasonlatoskep-
pen az keuelsegról meg oyad magadat, de
aztis eltauoztad hog mindeneknel alab-
valo ne legi. Mert ez fele feletteb valo ma-
ga meg alazas miatt sok emberek nagi se-
renczetlenségben es karban hoztak mago-
kat. Iobnak vellied peniglen ha valamelli
dolognak el kezdesere syethettz hog nem
mint veghez vitelebē habahurgialkodnal.
Azert az alkotmatossagot mindenekben
iol meg lassad. Mert valamit ideiekoran
nem czelekebel, azt tudgiad hog nem di-
czerendō dolog. Vegezetre peniglen az
Kiraliokat es feiedelmeket, es minden tiz-
beli semelleket, kiualtkeppen tistellied es
boczullied. Mert az embereknek io alla-
pitiok csak addig maradhat meg, mig ez
fele gonduiselō emberek lesnek, az kik az
bunoso ket meg buntessek, az artatlanokat
penig oltalmazsak.

Ezekuel es illien sep besedekuel nem fu-
nik vala Aesopus mindennap tanitani az o
fiat

fiat. De ő ez fele intésekuel nem csak hog
iobba nem leßen vala, de naponkent go-
noszabba valik vala. Mert semminemű ta-
nitas es oktatás ezt veghez nem viheti, ho-
gy à kik természet szerint idegenek es elsa-
ionultek az iobagruul es iókellerességről,
hog azokat még beleditessé, embersege-
sekke tegie, es io tudomaniokra tanitaf-
sa. Annakokaert nagi igazan mondotta az
Euripides bölcz, hog enni fantalā mester-
segek között melliekkal az éberek elnek,
meg soha olli nem talaltatott, à ki azt
teherne, hog az ebtelesenők ből ebések lehet-
nenek, es az oktalánokból okossak. Mert
mikeppen ha az io edes bort, az ettzetköz-
ziben öntöd, azontul ettzette valik, es min-
den edesseget el vesti. Azonkeppen az
gonos természetű emberek valameni io in-
rest halnak, azt azontul meg vestik, es az
ő természetek, szerint el formaliak. Ezt e-
sőkben veuen az bölcz Pythagoras tani-
tuany közönleges pelda bebeddel giakor-
ra soktak vala mondani, hog nem illenek
az disznoknak adni az giombert, az az,
nem kellene az io es draga intéseket az
hituan emberekre vestegetni.

De

De immaron Tauas, kezdett vala lenni,
anākokaert Aesopus magat kesiti vala az
Toroni fel rakasara, kiról izent vala Ba-
byloniaban az Aegiptai Kirali.
Ez ő kesöletiről penig illien modon sol-
nak az regiek, hogy keselliöket soktatott
volna meg, es azokra kötözöt kofarokat,
es az kofarban kö miues serlammal vala-
mi giermekeket ültetett, az kiuel az kesel-
liök fel röpülhettének. Es mikoron Aegi-
ptusban iutott volna fel röpituen öket ie-
lente az kiralāk es az vduar nepenek hog
az kömiuesek ielen volnanak a kik à föld
fölött es az egh alatt torniot rakhatnanak
csak hogy az kirali paranczolattiból kö-
ueket ádogatnanak fel nekiek. Az gier-
mekek peniglen hogy. iol fel kerekette-
nek volna, ala kezdenek tekintelni es üvol-
teni, hogy immaran adnanak köueket fel
es az fundamentomat meg vetnek. Mellé
czudat latuan az Amasis kirali, kerde Ae-
sopustól, ha Babylonian több sarnias em-
berek teremnenek es talaltathatnanak. Fe-
lele Aesopus, hogy az ő kirallia iobbagi-
nak ez leg kissebik diezerezök volna, Mő-
da az kirali ismetlen. De hol vagion az à ki

F

minden

minden kérdésre meg tud felelni? Felele
Aelopus, Nem mébbe vagion, vgimond,
Az kirali peniglen minden felől az hires
neus bölcz embereket be hívatta vala kik
nikoron le telepettenek volna, kerde az
eggik, Ha többen volnanak az holtak vag
az eleuenek, Felele Aelopus, Bezzek az
eleuenek többen vadnak miuel hog á kik
meg holtanak immaran ninczenek. Az ma
sikis kerde, Ha az tengerbe auagi ez föld
den volnanak nagjob allatok. Aelopus mō-
da, Ez földön, miuel hog az tenger az föld
nek csak eggik része. Az harmadikis mon-
da, Mond meg ennekem ez földön miczo-
da okosb allat? Felele, Az, vgimond, á kit
meg az ēberek okosságok ual meg nē fog-
hattak. Az negyedik kerde, Ha az nap vol-
na eleb vagi az Ey. Monda Aelopus Az
nap az cynel egi nappal volt eleb Az ötö-
dik kerde, Hus űeker fanak meny fűst
volna, Felele Aelopus, hogy kōniū volna
azt meg mondani, mert ha á meg egett fa-
nak ki tudnak belőle az hammat, az többi
mind fűst volna. Es ez vtan monda hog az
homalioskerdesőknek homalios feleletine
kis kellene lenni, akkor azért tōb kerdez
kōdók

kōdók iōuenek elő, kik kōzzul az eggik
tamazta ilien kerdest. Giakoriatossággal
vgimond, hallottam, hog az valna semmi
erőssēb ninczen, kiuel mindent az ember
meg ronthat, de en azt gondolom hogy az
kouaczi erőssēb az valna áki az vasat meg
lagittia es meg haitthattia. Noked azért Ae-
lope mi tettik ez dologban? Aelopus mō-
da, En, vgimond, az kouaczi anniat erősb
nek velem, miuel hog ő hordozta az ko-
uaczo az ki az vasat meg ronthatia. Ez v-
tan az másik illien meset kerde tōle. Miczo
da, vgimond, hog az tengerben es az egeű
földön egi dolog vagion, ki először es vtól
sor igen nagj, az kōzepiben penig igē ki-
czin? Felele azontul Aelopus, Hog reguel
es estue leg nagjob volna az arniek. Ez v-
tan az harmadik monda, Hogy űamlalna e-
lő minemő allatok talaltatharnanak az eg-
ben, vizben es az földön. Aelopus semmit
nem kesuen ez dologban, neueze az Eber,
Hollot, es kigiot, minemő allatoknak neue
az egeű minemő czillagokat hinac. Touab
bi az eggik ismerlen illien meset vete eley
bē. Egi embernek tizenket fia uagiō min-
deniknek harmincz harmincz leania va-
gion,

gion, kik közül nemelliek feierek, nemel-
liek, feketeek, soha meg nem halnak, de eg-
gik az másik vtan el mulik. Aesopus róui-
dedé ezt felele, Eftendebē tizenket holnap
vagon, es ezekben vadnak az eyek es az
napok. Eggik ismer monda. Mese mese, ket
egimas feretó atiafiak vadnak, de soha egi
mast nem lathattiak, es eggik az masiktul
sülettetik. Aesopus monda, hogy ez iege-
zene az atiakat es az vtannok valo vnoka-
kat. Az harmadikis kerde, Miczoda, vgi-
mond, az á ki iffiu koraban igen nehez,
ven koraban penig olli kóniú hog az föld
fólóttis vgian rópúthet. Aesopus felele,
Hogy az volna az el vesendő viragnak pi-
hes kópúie. Az negiedikis kerde illien mo-
don. Mese mese, Telben el megiek, niarba
haza ióuók, siimat el hagiom, kiket mas
tart fel, vegezetre engemet soutmon
es nernek meg. Monda AESOPVS,
Hogy az kakuk volna az, Az ötödik
illien kerdest tón. Nem kiuanom,
vgimond, s-barne legien, de ha lenne
masik nekül nem akarnek lenni Chro-
sus kinczeertis. Aesopus monda. Hogy né
kiuanna az eggik semenek vaklagat, fok-
kal

kal inkább mind kettének. Az hatodik ker-
de. Miczoda, vgimond az mit mind n-
ember kiuan, kit ha nem nierhet akkor egi
sillieren sem venne meg. Aesopus monda,
Ez az venleg, kit minden ember kiuan, de
vegre igen meg vnnia. Az Hetedik illien
meset vete eleyben. Mese mese, egi kis aito
nekül valo hazban lakom az lopoktul nem
felek, de en mind öröcke, lopok, harom bō
tū mutattia meg az en neuemet, kik közül
az eggik negiuent, az masik negi szazat, az
Harmadik ket szazat iegiez. Aesopus mon-
da hog az Eger volna, kit az görügök illi-
en modon irnak ki mus, es az első bōtū,
M, iegiez negiuent, az masik, V, negi sz-
zat, az Harmadik, S, ket szazat, Az niolcza-
dik monda. Mese mese, Sem vagiok sem né
vagiok, meg halok es egiber smind fel ra-
madok, es halalom ennekem elletem. Mon-
da azontul Aesopus, Hog ez semmi egieb
nem volna az Phoenix madarnal.

Azert ez fele sok befed vtan meg valla
az kirali hog Aesopus az ó bölczert mind
meg giörzte volna bebedeuel, es nagi di-
czirettel, Aesopust Lycerus Kiralihoz Ba-
byloniaban hatra küldé. Mikoron peni-
glen

valameni ideig immar Babyloniabā kesett
volna, felette igen kezdte kívánia hog Gő-
rög orsagot lathatna. Mert igen kívánia
vala az bölcz embereknek niyassagat kik
uel az előtt elt vala nagj niyassagaua, giő
niörköduen az Görögöknek embersege-
ben es feled erkölcsökben. Azert az Ki-
raltul el keredzen illi ok alatt, hog men-
től hamarab leherne Babyloniaban hatra-
terne. Egeß Görög orsagon által mene, es
nagj faratlaggal minden varasit meg iara,
valahol bölcz emberek halhat vala, es min-
denik uel olli módō föl es niyaskodik va-
la, hog mindniyan io ertelemben lenne-
nek az ő ebessege es bölczesege felől. Mi-
koron peniglen egeß Görög orsagot el-
jaruan, Delphus Szigetben ment volna, a-
uagi hog iöuendőt kerdene, auagi peni-
glen, miuel hog velte, hog az ott valo em-
berek fő bölczek volnanak, Miuel hogy
ez heli mind ez egeß vilagon nagj hires ne-
ues vala az Apollonak iöuendő mondasá-
ert, ki az ő templomabol bizonyos valazt
fokott vala adni minden fele embereknek
Kitől Chroesus kiralis tanaczot kerde mi-
koron Cyrus ellen hadat akarna tanafta-
ni,

ni, de először ötet, az mint Herodotus írja,
czudakeppen meg probala. Mert az kiket
hozzaia küldött vala meg tanította vala,
melli oraban kerdenek meg az Istent, hog
akkoron mit czinalna Chroesus. Ő pe-
niglen az oraban magát be zaroluan kirá-
ly hazaban, egy vas fazekben főz vala ba-
rani hus között tekenős bekat, melli ő
czelekedetiről az Apollo papia illien fele-
letet rón. En vgimond, aztenger feueni-
enek samat iol tudom, es az tengernek mel-
seget, sőt az nemanakis sauat meg errem,
es a ki halgatis tudom mit akarna monda-
ni. Mostan azert erzem, az sagat, hogy az
tekenős bekat forallia Chroesus barani hus
Között egy befődött vas fazekben, es illiē
felelettel haza menenek az köuetek.

Mikoron azert Aesopusis ide iött volna,
meg erre hog kölömb emberek laknanak
ott hog nem mint ő velte volna. Mert la-
ta hog igen keueliek volnanak, az niere-
seget igen beretnek es akarkitis azonul
meg czufolnanak, mellien meg haborod-
uan siueben, az ott valo embereknek go-
nossagat illiē hasonlatossagual ielente meg,
Hog, vgimond, ez Delphus Sziget olli an-

nak lattának mint az tenger vizeben lab-
bo sölő vesző, kik az parton allok valami
ionak velnenek, de közel menten hozzá-
ja meg esmernek hogy semmire kelle vol-
na Ezenkeppen arról az helrölis az idege
nek es tauol leuók igen io ertelömben vol-
nak, miuehogy penig ő közel iött vol-
na hozzája, alaualonak esmerne.

Effele befeden igen bosokodnak vala
az ott valo fő nepek, feluen raita hogy
egiebüttis ő felölök illienkeppen solana
es ertene, es ebből az ő hinek neuók
meg kissebülne. El vegezek azért
hogy őtet meg ölnek, es tittelegekben
meg maradharanak. De miért hog titkon
ezt nem czeleködhetik vala, hogy niluan
őtet meg ölhetnek alattomban serzenek
egi arani pohart, es egi legenniél kötte-
tek az ő malhaiaban, mikoron sinten el a-
karna menni. Ebben el iaruan, mikor ő Ae-
sopusnak es dolog tuttara nem volna, es im-
mar az varosbol ki ment volna. Az varas-
beli poroslok vtanna menenek, es őtet el-
eruen vgimint sentseg töröt, meg fogak
es az varasban hatra hozak. Mikoron pe-
niglen magat mentene, es jelentene hog
sem hire

hire sem tanatja ez dologban nem volna,
az köllög előtt malhaiat fel mettzek, es
mindenek lattara az pohart belöle ki ve-
uen őtet az tömlöcben vetek.

Mis nap elő hozuan, iollehet forgalma-
toson mente magat az vadolas ellen, mind
az által feiere itelek, hogy eleuenen egi kö-
siklarol az tengerben vetternek. De Aeso-
pus felette igen kiönörge nekiek, hog az
ő maga menteler s. egi keues vtolfo beše-
det hallanak meg, kire őtet rea szabaditvan,
illien bešedet kezde ő nekik bešelleni. Eg-
eger, vgimond, hiuott vala egi bekat lako-
dalomban es mikoron ütett be vitte volna
egi nagi tarhazban, es iol akarta volna ott
tartani, monda, io barátom vigan lakozzal,
es enni iobol egiel, kintel velem hogy ki-
uanfagodnak eleget tehettz. Az Beka meg
iregieluen magaban az Egernek illien bo-
doglagat, latuan hogy ő mindennap nagi
giönörűségben elne, az beka penig csak
az sarban heuerne, kiüana az Egeret el ves-
teni, es nagi io keduet hozzá mutatuan ő-
tet ismetlen vendegségben hiva, ielentuen
hog iollehet ő ollian frissen az egeret nem
tarthatna, mind az által io akarattiat megis

es az miuel ő birna, akarna még mutatni,
Touabba, vgi mond, miért hogy te az viz-
ben nem soktal iarni, hogy inkább hozzam
tudgi ióni, mi egi czerna ballal az labadot
en hozzam kötöm, es vgi menniünk az en
hazamhoz. Tetzek es bolond egernek az
ő tanatfa, es hagia magat kötni az beka-
hoz, ki az vizben ala vgorduan es fenekre
menuen az egeretis vtanna vona, ki miko-
ron latna, hog az vizben meg kellene ful-
ni, monda, En, vgi mond, illien meltatlan
halalomrolt nétehetek, bofut sem alharok,
de mind az altal iol tudom hogy az en hala-
lomert valaki bofutt all. De az beka ez be-
feduel semmit nem gondola hanem vgian
bele őle az vizben. Keues idő muluan lata
egi Heya hog az eger az visen felliül lab-
bana, hozza suta es mind kettőt fel raga-
da, es az egeret el faggata, az bekat soka-
iglan vondoza. Ezenkeppen, monda Ae-
sopus, enis nem tudom mikeppē alhatnek
bofut az en halalomert. De ezt iol tudom
hogy bofūu alatlan el nem mulik, De ez
fele bebediuel semmit nem hasnala az pol-
garok előtt, azért paranczolak hog az ho-
her dolgaban el iarna, Ott peniglen Aeso-
pus

pus az ő kezebül ki randituan magat fu-
tamek az közel valo oltar melle, gondol-
uan hogy az helnek bentsege őtet meg ol-
talmazhatna. De onēt azért vgian el vōak,
monduan hog az Istenektől annak otalma
nem volna, az ki az ő templomokat mer-
ne puštítani. Akkoron Aesopus ismetlen
illen bebedet kezde ő nekik bešelleni,
Egi niül, vgi mond, futofuan az kešeliő e-
lött, huck egi sűes helibe, az hol az ganeš
haito bogarnak lakasa vala, es ő neki kōni-
örge hog oltalmazna meg. Az bogar me-
ne az kešeliőhöz es kere hogy ne banta-
na ő kedueiert az niulat, sőt meg Istenreis
őter kenšerite, intuen hogy meg latná es
az ő kiczin voltat kenšegeből meg ne v-
talna, es magat valami niaualiabā ne hozna
Ez fele bebedre semmit né ada az kešeliő,
es csak šarnia sutasaualis az bogarat tōle
el ūzue el ragada es meg faggata az niulat
Igen haraguel ezen az bogar hogy őtet il-
lienkeppen meg vtalta volna az kešeliő, es
annakokaert minden modon erre igiek ő-
zek hogy bošuiat meg alhatna az kešeliő,
Es mikoron vtanna ment volna mind ad-
dig ahol feške vala, latuan hog sok rikmo-
nia

nia volna, meg vara hogy az kefelio etel
keresni menne, es azonközé addig e-
rölködek hohy az ő tikmoniat mind
ala hengergete, melliek az kőfiklan
mind el tördelenek. Meg iöuen az
kefelio es latuan hogy kart vallott volna,
soha meg nem tudhata kitöl lett volna az
kar, annakokaert gondola hogy nagio
kőfiklan rakna feket, de ottis hasonlatos
keppen iara. Azert nem tuduan mit tenni
mene menniekben az Iupiterhez, es az ő
karuallafat meg ielőntuen, segiczeget kere
töle, kinek monda az Iupiter, hogy az ő
kebeleben toinek, holott semmi niomoru-
saga nem lenne sem bantasa. De az bogar
vigiaz vala böntelen az ő ellensegere, hog
annak kar vallasabol giöniörusege lehetne
es azonközbe meg kemlene mit czeleked
nek az ő ellensege. Alkolmarossagot talal
uan azert rea egi nagi ganei goliobist hen-
gierite az Iupiter kebelibe, melliet ő ki á-
karuan vetni, vele egietemben ki hagiatta
az kefelio tikmoniait. Ezt latvan az kefe-
lio banattia miatt kettsegbē elek hog meg
az Iupiter kebelebennis bizuast nē toihat-
na gondola magaban hogy ő neki ez vran
soha

soha fia nem lehetnenek. De az Iupiteris
monda hogy ezen igen ezudaikoznek, es
hog valami czimeres vette volna az kefe-
lenek, melliert ez karuallas ő raita esne-
iek, azonközbe az bogar az Iupiter laba
előtt meg aluan, igen panafolkodek az ő
raita tött böfufagert es hogaz kefelio min-
den Isteneket s-meg az Iupitertis meg v-
talta volna akkoron, mikoron el baggatta
es meg ötte az niulat, Melli dolgot halvan
az Iupiter, bünösnök itile az kefelio es
karhoztata, iollehet ő neki berelmes mada-
ra vala. Mind az által hog mindeneftöl fo-
gua az kefelioeknek magua ne szakadna aze
vegeze, hogy az ebrendönek melli resebē
az fele bogarak iarnanak, soha az kefelioek
az korban ne toinanak, se fiukat ne költe-
nenek. Azert, vgimond, tiis az Istenek-
nek oltarat meg böczüllietek, es az Isten-
töl fellietek, kik meg sokrak büntetni az
gonos teüket. Alig vegezhetta vala el ez
besedet, hogy öter az biro paranczolattia-
bol az varas solgai kegietlenkeppen az ol-
tar mellöl el ranczizalak es el rafigalak, es
viuek az helre, a honnet öter ala kell vala
vetni, Aesopvs latuan hog sem az ő arat-
lanlagaban

lanfagaban, sem az Isteneknek segítlegre
valo hiuásokban meg szabadulást nem talál
hatna, es hog' immaron meg kellene nekie
halni, minek előtte az kőbiklarol ala tabit-
tatnek illienkeppen sola megis ő nekiek.
Egi paraszt ember, vgi mond, az mezőben
venhedett vala meg, es soha az varasban
nem ment vala be, ki latuan hog' halalához
közélgene, kere az ő fiait es barátit hogy
minek előtte meg halna, őtet vinnek az
varasba.

mangy n. f. c. t.
Annakokaert miuel hogy ő nekik gond-
giok vala az ven ember felől, samarokat
foganak egi beker eleiben, hogy illien mo-
don az varasban vontatnak őtet. Es iolle-
het ők iol tudgiak vala mellien kellene az
varasban menni, de mind az által hogy az
vton mennenek nagi bel ves tamada, es az
samarok az vtat el teueztuen, menenek eg
nagi kietlen kőbiklara, holott latuan az pa-
razt éber melli nagi vesbedelem volna, mō-
da on VR Isten ha en tuttam volna hogy
ennekem illienkeppen kellene el vesnem,
bator inkab vesnem volna el valami fő alla-
tok es vadak által, hogy nem mint illi roš
samarok által, Azonkeppen, monda Aeso-

pus,

pus, ha ennekemis el kellett vesnem, miert
nem adott az Isten valami fő emberek ke-
zeben, hanem illi roš éberek köziben ho-
zott, kikben egi czeppiamborsag ninczē,
De en immaron csak errekerem az en Iste-
nemet, hogy az en arratlan es meltatlan ha-
lalomat el ne senuedgie, hanem az ő bün-
tereleuel meg mutassa hogy az ébereknek
gonoš czelek ődetit ő semmikeppen nem
iouallia sem probalia, melli büntetést hi-
sem hog' ti soha el nem kerülhetek Mikor
ezt mondana es többetis akarna solani, az
varasbeliek rea rohanuan az kőbiklarol ő-
tet le tabitak, es illienkeppen niaka szakad-
van meg hala.

Nem sok idő muluan ez vtan az Delphus-
belieken nagi niomorusag kezde vralko-
dni, az dōghalatis es ehseg reaiok esek, es
minden niomorusag valami eshetik az em-
berekben, egieb fele allatokon es giümölcs
fakon. Annakokaert telette igen kezde-
nek bankodni az ő czelek edetekē de mag-
keső vala, mind az által igē bākodanak az ő
czelek edetekē, hog' illi igen siettenek vol-
na az Aesopus halalara es ennekokaert
fokan kiuanniak vala hogy valamint
vala

vala hogy lehetne. ō fel tamadna, es illien
niomorusagnak ideien ōket vigasztalhatna
De ez mind hyaba lön. Sőt inkább mongiak
hog az Aesopusnak kepe rettenetes modō
mind eyels-mind nappal ō reaiok iart, es
lelki esmeretekben furdalta ōket Istennek
czudalatos itileti ſerent. Es ennekokaert
fok emberek között el hirhedek, hog Ae-
sopus fel tamadott volna, hog Isten illien-
keppenis meg böczülne az ō tudomaniat
es artatlanfagat. Mikoron peniglen a Del-
phusbeliek latnak, hogy sem földön sem
mennien bekefegek nem lehetne, meg ſe
maradhatnanak, kerdek az Apollot mi mo-
don maradhatnanak bekefegek es mint ſa-
badulhatnanak meg illien nagi niomorusag
bol. Felele peniglen ō nekiek az Isten, hog
bünteteset ſeuednek az artatlan vernek
es az meltatlan ember öldöklesnek. Ezek
azert az dolgok a kiket ſerte ſerint tala-
lunk az regieknel Aesopus felöl es kikiról
mondanaban akarek emlekezni, gondolua
hog ezekből az oluasoknak mind hasuok
s-mind giōniörüfegek lehetne. Az mine-
mō halalat penig elő be ſellők az Aesopus-
nak, mongiak hog hasonlatoskepem egi

Orgilus

Orgilus neuō embertis vesztötenek vol-
na el, kinek mikoron egi Delphusbeli fő-
ember, Crates, neuō az ō leaniat giürözte
volna, es az aztalnal az Istenek neueben
s-io ſerencze feieben egymásra kőbönnek
az pohart, az ket ember között el esek, ezt
veluen Orgilus hogy gonozt ielentene,
mackaiat el hagiuan az ō attiaual ſabat a-
karattia ſerent valo ſamkiutesben mene,
Egi keues mulatuan, mikoron egi közön-
ſegesaldozatra haza iöttenek volna, miuel
hogy Crates az ō el meneseken igen meg
bobonkodott vala, es ō reaiok valo giütö-
segeből, mikoron aldoznanak, valami ara-
ni ſerſamot köte reaiok, es annak vtana be-
vadoluan ōket hogy ſentleg török volna-
nak, magok mentseget meg ſem halluan,
az kőbük larol ōket le tasigaltrata. Ezen köz-
ben peniglē azoknak eginchani barati mi-
korō az Isten templo mban ſal. tanak vol-
na, azokatis az oltar mellől ki voniata es
mind meg ölete.

Plutarchus ez dolgot így beſell Aesop-
pus felöl abban az könyben, a mellet irt
az Istennek lassan iaro bünteteseről, mond-
uan, Hogy Delphus ſigetben ment volna,

G

egiser

egiser Lidaiabol Aesopus, oda küdetuen
Croetus kiraltul, hogy aldozatot tenne
frissen az Istenek, melire ő neki sok arani-
at adott vala, hogy az aldozatis vri modon
lenne es hogy az hire killieb teriedne, az
ott valo Polgarok közzüt mindeniknek v
gimint negiuen negiuen forintot aiende-
kon ootogata. De mikoron valami habo-
rusag tört volna közöttök, Aesopus az al-
dozatot el vegeze, a penzt peniglen el né-
ootogata, hanem az kiralnak hatra küldé,
meltatlanoknak veluen őket a kiralnak il-
lien io tetemeniere. De az Delphusbeliek
tanaczot tartuan, vadolni kezdek Aeso-
pust vgimint bentleg töröt, es ötöt halálra
itiluen niakra főre ala vetek egy kőbikla-
rui, az kit nyampesnek hinak vala. Ennek
okaert az Isten ő raiok meg haraguan,
az egeő földet súk foggel, az ébereket pe-
nigle sok alā betegségekkel meg latogata,
es annira meg latogata, hog kenferitet-
nenek önnön magok vasarrol vasarra iar-
ni es mindenite meg kialtarni az ő vetke-
ket, keruen hog ha valaki volna ki az Ae-
sopus halalat keresne, annak az gilkosokat
elő adnak. Es mikoron immar ebben vgi-
mint

mint haz eztendő el forgott volna. eg Sa-
musbeli ladmon kezde az Aesopus halalat
keresni, nem hogy ő attiasia volna nekie,
de miért hogy az nemből valo vala, kik-
nek Aesopus az előtt folgaiok volt. Mikro-
ron azért az Delphus, beliek meg büntet-
tenek volā, azötul ez niomorusagrol meg
sabadulának. Nemelliek azt iriak hogy az
Babylonyai Kiraly czigazassal ki kerassuen
az Aesopus gilkosit, ő nekiek mind feieket
fedette. Es innet pelda befedbekölt az Ae-
sopus vere vagi büntetese, azokrol a kik
bünöfök leuen, vegre mind az által bün-
teres nekül nem maradnak,

Nemelliek azt iriak hogy AEFOPVS
az Delphusbelieknek haragiat feiere in-
ditotta ez okal, hogy az ő bünökod-
sokert őket igen cz
az aldozatokkal el
Apollonak minden
melliekből ha ki fe
chel kellene meg ham
mezőiök nem volna, sem a
sok hatnak meg na finte volna.

Plutarchus irya felöle, hogy eg
neuó ember ezzel diczeködött

Aesopus lelke volna, ő benne, mihelyen
olvafluk hogy Pythagoras azt mondta,
hogy az reghy Euphorbus lelke szállott vol-
na az ő testebe. Vgían ott olvafluk, hogy né
mindenestől fogva iaualta Solon bölcz az
Aesopus mondatát, ki illien értetemban va-
la, hogy az Kiraliokkal as fejedelmekkel
auagi igen ritkan kellene niayaskodni, a-
uagi penig igen gioniorúsegesen. Monda
Solon, nem vgi. De sőt inkább hog minck-
ünk az fejedelmekkel egy salniera semkell
niayaskodnunk, auagi penig minden io
modgiaual à mint legh iobban leher. Vgia
ezen plutarchus iria az Pelopidas ideiebē,
hog Aesopusnak egy mondatát s-mas mon-
datatis az bölczek nem iaualtak, mikoron
azt mondana, hogy az io ferencz esembe-
reknek hatalok igen nehéz es niomorult
vol

ott inkább bodog ki mulasnak
attunk kinek ez vilagon io
ot. L. Marcus irya, hogy egiser
rdi vor Aesopust, mit czele-
az Jupiter, kire igi felelt, hogy v-
nd, à fel ment dogokat meg alazna,
alaualokat fel magasztalna.

az ő több beledi között mindenko-
ron

rő nagy böczületben voltanak ez befedek
minden bölcz embereknel, az mellicke
ez könyveczkeben be irtunk. Es ennek o-
kaert irya Plato, hogy az bölcz Socrates
verlekbe kezdette volna az Aesopus befe-
det hog inkább azokrol meg emlekezhet-
nenek. Ninczen Peniglen kettsegem ben-
ne, hogy az bölcz emberek Aesopus vtan
eginehaniat önnön feiekről nem irtanak
volna ez befedekben à kiker Aesopus ne-
ue alatt mostanaban olvaflunk. Iollehet
peniglen nemellick mongiak, hogy igen
keues volna sam ferint az Aesopus irasa es
bebede. De mind az által valahol hasnos
es értelmes bebedeket talaltunk, mi azoka-
tis ez könyben be iruan io modoiaual el-
rendöltük, az mint à
ferhettet, hogy ez f
eletnek modgiat r
lomb külömb fele
zéseköl lehetne.

Ezeknek penigle
ra igieközünk, h
seduel lehetne, az Aesopus
mayat ki feiezhethnök, de min
suk hogy az fogiatkozás nel

tett, holott santalan sok dolgoinktol es fog-
lalatoslaginktol ez munkahoz alig űröl-
hettünk, mas peniglen hogy főkeppen a
gyermekes hasnara ebben az magiarazat-
ban igiekeztünk, kiket Isten az mi tanita-
sunk es fenitekűnt ala bizott. Annakoka-
ert ha csak ezek hasnalhatnak is es eppül-
hetnek ez mi munkankbol, mindeneftől
fogva, megis velem, hog hejaba nem mun-
kalottam de az ő tanitasokban es io erköl-
czőknek formalasaban az időt hejaba nem
mulattam, sőt inkab ez fele besedeknek
ki magiarazasual, őket intettē az iosagos
czelekódetőknek követesere, hog ez mo-
stani időbeli so fogadatlan embereknek
peldaiokat ne követnek, kik mikoron tíf-
tessegen es boldogsagban elhetnenek, go-
nossagok által magoknak gialazatot ne

m kiczinsegektől fog-
len foglalnak ma-
olczben, es artat-
követeseben.

opus Eletenek Vege.

az Aesopus eleteröl, erkölts-
röl... valo historia,
kit Laskay Janos... Magyar
nie love fordított

Debrecebben, anno 1592

Kvár, Egyc temi lta 975 trám

VEGE